

รายงานการวิจัย

การส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ในจังหวัดเพชรบูรณ์

กรณีศึกษา หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

The Promotion to Awareness of Learning the Culture

and Local Wisdom of Phetchabun Province:

A case study of the Wisdom and Folkways

Hall of Phetchabun People

ชาญชัย สุขสกุล และคณะ

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2560

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัด
เพชรบูรณ์กรณีศึกษา หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

The Promotion to Awareness of Learning the Culture and Local
Wisdom of Phetchabun Province: A case study of the Wisdom and
Folkways Hall of Phetchabun People

ชาญชัย สุขสกุล

อัจฉรา กลิ่นจันทร์

ปิยะนุช พรหมประเสริฐ

สาขาวิชาการตลาด

สาขาวิชาการบัญชี

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

คณะวิทยาการจัดการ

ทุนอุดหนุนโดยงบประมาณแผ่นดินมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ที่พิจารณาโดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2560

ชื่องานวิจัย	การส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัด เพชรบูรณ์ กรณีศึกษา หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ The Promotion to Awareness of Learning the Culture and Local Wisdom of Phetchabun Province: A case study of the Wisdom and Folkways Hall of Phetchabun People
ผู้วิจัย	ชาญชัย สุขสกุล
ผู้ร่วมวิจัย	อัจฉรา กลิ่นจันทร์ ปิยะนุช พรหมประเสริฐ
สาขาวิชา	การตลาด การบัญชี การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีเสรีจวิชัย 2561
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ กรณีศึกษา หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ และเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ วิจัยโดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการด้านการสื่อสารการตลาด นักเรียน นักศึกษา และชุมชน จำนวนทั้งหมด 25 คน

จากการวิจัยพบว่า หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเนื้อหาสำคัญ 6 เรื่อง คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสักและชีวิตในป่าบนเขา แสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็นการดำรงชีพสำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบูรณ์ เป็นอัตลักษณ์แสดงถึงรากเหง้าตัวตน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชน ประชาชนคนเพชรบูรณ์ และผู้เข้าชม ได้เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ สำหรับแนวทางการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ให้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อแจ้งให้ทราบว่าเรามี

เพื่อให้รู้ความสำคัญ มีอะไรบ้าง เพื่อโน้มน้าวใจให้มาเข้าชม ความบันเทิงใจ ภาคภูมิใจ สะเทือนใจ หรือตลกขบขัน การวางแผนการใช้สื่อ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบเนื้อหาสาระ สามารถสร้างความตระหนักรู้ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเที่ยว การให้ความรู้ตามสถานศึกษา การสร้างคลิป ผ่านสื่อออนไลน์ การจัดกิจกรรมพนักเรียนรู้ทัศนศึกษาดูงาน การทำใบปลิว แนวทางการศึกษาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เชิญชวนชาวเพชรบูรณ์จัดงาน การละเล่น ประชาสัมพันธ์ การบรรยาย การเล่าเรื่อง ผ่านทางภาพถ่าย การจัดนิทรรศการ ผ่านทางโซเชียลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่งเสริมให้คนเข้าไปดู และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการทำกิจกรรม โครงการสืบสาน ประเพณี การส่งเสริมในด้านการเรียน การสอนของเด็ก จัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ในต่าง ๆ ตามถนน แนะนำเด็ก ๆ ครอบครัวย จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ การจัดการศึกษา แข่งวาดภาพ การแสดงละคร การจัดประเพณีอย่างสม่ำเสมอ

ด้านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างเพจ เฟซบุ๊ก การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ การทำใบปลิว โซเชียลเน็ตเวิร์ค โฆษณา ไลน์ ทีวี การตั้งเพจไว้เพื่อให้คนในโซเชียลเห็นและแชร์ การแนะนำตามสถานศึกษา การประกาศเสียงตามสาย แจกใบปลิว กิจกรรมเช่น ให้นักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมมือในกิจกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนเข้าชมนิทรรศการ การทำเว็บไซต์มหาวิทยาลัย แฟนเพจในเฟซบุ๊ก ยูทูบ การประกวดเรียงความ การแจกทุนการศึกษาเมื่อเข้าชม มีการชิงรางวัลทุนการศึกษา และรางวัลอื่น ๆ การเผยแพร่ทางประเพณี งานเฉพาะกิจต่าง ๆ สื่อข่าวสาร สื่อการศึกษา สื่อโทรทัศน์ กิจกรรม เช่น การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัด การทำอาหารพื้นบ้าน การทำตลาดย้อนยุค มีการจัดทำซีดีแจกนักท่องเที่ยว มีการจัดทำร้านขายของที่ระลึก

คำสำคัญ : การส่งเสริมการตระหนักรู้ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา

Project Title : The Promotion to Awareness of Learning the Culture and Local Wisdom of Phetchabun Province: A case study of the Wisdom and Folkways Hall of Phetchabun People

Researcher : Mr. Chanchai Suksakul
Miss Autchara Klinchan
Miss Piyanut Promprasert

Institution : Phetchabun Rajabhat University

Years end of research : 2018

Abstract

Research on promoting awareness of learning in culture and wisdom in Phetchabun province. It is a qualitative research. The objectives of this study were to study the status of the Wisdom Hall and the Folk Way and to find ways to promote awareness learn in culture and wisdom in Phetchabun. The research was conducted by using the space for the study of the status and interviewing of 25 academic marketing communication, students and community.

Research indicates that the wisdom and the way of the people of Phetchabun are learning centers of the Phetchabun people from the past to present. It presents six major topics: rice, corn, tobacco, sweet tamarind, Pasak River and wild life in the forest. It represents the way of life that is important in each period of time according to the history of the people of Phetchabun. Identity represents the root of identity. The purpose is to provide youth. The people of Phetchabun and visitors have learned to appreciate the value of these things. Along with the conservation and succession to stay with the people of Phetchabun. The approach to promoting awareness learning in culture and wisdom in Phetchabun province has clearly defined the target group or audience. Set objectives to inform you that we have to know what is important to convince visitors to visit. Entertaining, mind-blowing, acclaimed or humorous. To reach the target audience. Content format can create awareness through channels that reach the target audience. With a variety of methods such as guided tours education by the school creating clips

through online media. Organizing activities, bringing students to the field watching the flyers, learning the easy way. Promote activities Invite the Phetchabun to organize the public relations, lecture, narrative. Via photo exhibitions via social access. Encourage people to visit. And bring knowledge to apply in daily life. Promote activities traditional and traditions promotion in learning teaching children arrange signs to recommend places in different places. Recommended children, families, as a tourist destination for Thai and foreign tourists. Organizing study plans, drawing competitions, staging, organizing traditions regularly.

Communication channels include creating a facebook page. Advertising, media, flyers, social networks, line-of-business, line-of-business, pageviews, and sharing. Guidance by school announcing the voice by handing out flyers such as activities for students to participate in activities. Encourage youth to visit the exhibition. University website fan page in the facebook page contest essay. Visiting scholarships there are scholarships and other prizes. special events, news media, educational media, audio-visual activities such as folk games. Traditional cooking retro marketing cds are made available to tourists. There is a souvenir shop.

Keywords: promotion, awareness, learning, culture, wisdom

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ที่สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.วิศัลย์ โฆษิตานนท์ ประธานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และเจ้าหน้าที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

ชาญชัย สุขสกุล และคณะ

1 มีนาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ระเบียบวิธีวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.5 ประโยชน์ของการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 เอกสาร	5
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	21
3.1. วิธีการวิจัย	21
3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
3.3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	22
4.1 การศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์	22
4.2. การหารูปแบบการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ในจังหวัดเพชรบูรณ์	34
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
5.1 สรุปผลการวิจัย	55
5.2 อภิปรายผล	56
5.3 ข้อเสนอแนะ	57

สารบัญ

หน้า

บรรณานุกรม

59

ประวัตินักวิจัย

62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อปีพุทธศักราช 2540 ได้เกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เรียกได้ว่าปั่นป่วนมากที่สุดครั้งหนึ่งของประเทศไทย และคงเป็นเรื่องที่ต้องจดจำไปตลอดทั้งชีวิตของใครหลายคน นั่นคือสภาวะเหมือนตึกสูงใหญ่ล้มครืนและพังทลาย เกิดความสูญเสียมากมาย ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อคนทุกระดับชั้นในสังคม และเราเรียกปัญหาทางเศรษฐกิจครั้งนั้นว่า "วิกฤตต้มยำกุ้ง" จากเหตุการณ์ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งเปรียบเทียบกับว่า "เสมือนบ้านไม่มีเสาเข็ม" เสาเข็มส่วนที่มองไม่เห็นแต่สำคัญที่สุดของบ้าน ทำหน้าที่ในการค้ำยันและถ่วงน้ำหนักของตัวบ้านลงสู่พื้นดิน เมื่อไม่มีเสาเข็ม บ้านก็ไม่มั่นคง เมื่อมีสิ่งใดมากระทบก็พร้อมจะพังราบลงมา เสาเข็มของประเทศหมายถึงอะไร เสาเข็มเงิน เสาเข็มของกำลังคน คุณภาพของคน ความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคี เสาเข็มด้านเศรษฐกิจ เสาเข็มด้านสิ่งแวดล้อม ต้องกลับมาพิจารณาว่าเรามีเสาเข็มอะไร หากไม่มีอะไรรองรับเลย เมื่อขยายตัวอย่างรวดเร็ว เหมือนการต่อเติมบ้านต่อเติมอาคารที่มันผิดรูป โดยไม่มีฐานที่มั่นคงแข็งแรง เมื่อโดนลมพายุก็เป็นธรรมดาที่จะล้มตึงพังทลาย (สุธีรา ลักษณะนาร, 2559 : 47)

การพัฒนาทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้าทันกับโลกในยุคปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองได้ แต่ในการพัฒนานั้นไม่ควรลืมที่จะคำนึงถึงต้นกำเนิดหรือลักษณะสิ่งแวดล้อมรอบด้านจากของเดิมที่เคยมีอยู่ เพราะหากมีการพัฒนาที่เกินความจำเป็นดั้งเดิมของตนเองมากเกินไป ผลของการพัฒนาอาจจะสูญเสียเปล่าหรืออาจจะได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวว่า "...ถนัดอย่างไร ควรทำอย่างนั้น ถนัดเกษตรก็ทำเกษตร หากจะทำอุตสาหกรรม ก็ควรเป็นอุตสาหกรรมเกษตร อย่าไปทำในสิ่งที่ไม่มีทุน ทั้งเงิน เครื่องจักร ความรู้ ต้องไปพึ่งพาคนอื่นหมด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่เคยทิ้งเรื่องของการเกษตร เรื่องของอาหาร..." การใช้ชีวิตที่ไม่ยึดติดกับวัตถุจนมากเกินไป และความจำเป็น และมองเห็นความสำคัญของสิ่งรอบตัวให้มากขึ้น เป็นชีวิตที่มีความสุข (สุธีรา ลักษณะนาร, 2559 : 8) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่การทำงานหัตถกรรมไม่ใช่งานหลักของชาวบ้าน เพียงแต่เป็นอาชีพเสริมเท่านั้น ชาวบ้านแต่กลุ่มจากทั่วทุกภาคของประเทศ มีภูมิปัญญาพื้นฐานที่

ต่างกัน แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ที่สำคัญชาวบ้านพร้อมที่จะเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (ภาคมล รัตตเสรี, 2559 : 26)

สถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันมีปัญหาของความเปราะบางทางวัฒนธรรม ที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้น คนในสังคมมีความอ่อนแอต่อการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานต่างๆ ที่มีภารกิจในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นต่างกำหนดแผนงาน และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นประชาชนในภาคส่วนต่างๆ หรือกลุ่มเด็ก เยาวชน และวัยรุ่น ได้มีส่วนในการขับเคลื่อนภารกิจที่เกิดขึ้น โดยหวังว่าจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในสังคมให้สามารถปรับตัวและมีวิจรรณญาณในการใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมท่ามกลางกระแสของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งทำให้มีทั้งสิ่งดีและสิ่งไม่ดีผ่านเข้ามาให้ได้พบเจอในทุกวันของการใช้ชีวิต (จารุภา กมลบุญ และจิตติมา จิระมานิต, 2557: 23)

ในปัจจุบันสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม เศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมทางด้านสังคมและการลดคุณค่ามิติด้านวัฒนธรรม (สุริยเดว ทรีปาตีและทีมงาน, 2557 : 31) วัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องของทุกคนทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันดูแลรักษา มิใช่หน้าที่ของคนใดหรือหน่วยงานใดโดยเฉพาะ เพราะถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ แต่ก็มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ เพราะบางครั้งเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถเข้าถึง หรือรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถ้วนทั่ว การที่เยาวชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้สนับสนุน หรือให้ความร่วมมือกับการทำงานของภาครัฐ ก็ย่อมทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี สร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมของชาติ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงเน้นย้ำให้ทุกคนในชาติช่วยกันรักษาวัฒนธรรม ความตอนหนึ่งว่า "การรักษาวัฒนธรรม คือ การรักษาชาติ" (สุภาวดี พร้อมพงษ์ และปัญชลี ดั่งวงเอียด, 2557: 81) การกำหนดมาตรฐานทางสังคมตลอดถึงวิถีชีวิตครอบครัว อีกทั้งยังเป็นรากฐานแห่งจารีตประเพณีและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย (ธศร ยิ้มสงวน, 2557: 118)

จากการเปิดดำเนินการของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน 2556 เป็นต้นมาพบว่า ไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่มีเนื้อหาเรื่องราวที่มีความสำคัญต่อชุมชน บ่งบอกถึงที่มา วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ มีการรวบรวมเครื่องมือ เครื่องใช้

ในการทำมาหากิน สมควรที่คนรุ่นหลังจะได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเรียนรู้เพื่อที่จะได้นำไปใช้นำประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน ท่ามกลางความไม่แน่นอนของสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะหาแนวทางที่จะทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปได้ให้ความสำคัญและสนใจเข้ามาศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา จะได้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์
2. เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การส่งเสริมการตระหนัก หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เรียนรู้ หมายถึง การศึกษาหาความรู้เพื่อทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การประกอบอาชีพ การแต่งกาย อาหาร การแต่งกาย ภาษาพูด

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ที่ให้นำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน

วิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวเพชรบูรณ์

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถ สมรรถนะ ประสิทธิภาพของหอภูมิปัญญา

สถานภาพ หมายถึง สิ่งที่มี สิ่งที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันของหอภูมิปัญญา

1.5 ประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านวิชาการ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้าน จังหวัดเพชรบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล
2. ด้านนโยบาย หน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมให้ประชาชน นักท่องเที่ยวได้เข้ามาศึกษามากขึ้น
3. ด้านเศรษฐกิจ พาณิชย์ อุตสาหกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ประชาชน สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว
4. ด้านสังคมและชุมชน เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมและชุมชนได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสาร

วัฒนธรรม (Culture)

นงวรรณ คณานุกรณ์ (2556: 245-257) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นการศึกษาลักษณะสังคมโดยรวมที่ประกอบด้วยภาษา ความรู้ กฎหมาย ศาสนา ประเพณีการรับประทานอาหาร เพลง ศิลปะ เทคโนโลยี รูปแบบการทำงาน ผลิตภัณฑ์ และสิ่งประดิษฐ์ที่ทำให้สังคมมีความชอบหรือรสนิยมที่โดดเด่น หรือจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมตามความเข้าใจเปรียบเหมือนกับบุคลิกภาพของสังคม จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำการกำหนดขอบเขตของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลรวมของความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่นำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลในสังคม

ความเชื่อและค่านิยมที่เป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมนี้ จัดเป็นความรู้สึกและการจัดลำดับความสำคัญที่มีการสั่งสมกันมาที่บุคคลได้มีสิ่งของหรือมีการครอบครองเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งความเชื่อ (Belief) ประกอบด้วยสิ่งที่ผุดขึ้นมาในจิตใจ ส่วนค่านิยม (Value) คือความเชื่อแต่ค่านิยมนี้ก็มีความแตกต่างจากความเชื่อ เพราะมีเกณฑ์ที่ทำให้เห็นถึงค่านิยมอย่างชัดเจน คือใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เหมาะสมในสังคม เป็นสิ่งที่คงทนหรือเปลี่ยนแปลงยาก เป็นสิ่งที่ไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสิ่งใด ๆ และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมให้การยอมรับอย่างกว้างขวาง

อิทธิพลของวัฒนธรรม (The Invisible Hand of Culture)

ผลกระทบของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและอัตโนมัติที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ฝังแน่น ผู้บริโภคที่อยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะมีค่านิยมและกิจวัตรหรือขนบธรรมเนียมที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริโภคที่นับถือศาสนาหรืออาศัยอยู่ในประเทศที่แตกต่างกันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน การศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีการดำเนินชีวิตประจำวันจะต้องมีความรู้ถึงลักษณะของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะทำให้สังคมและพฤติกรรมของผู้บริโภคมีความแตกต่างกันด้วยเช่นกัน เช่น พฤติกรรมการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้เครื่องสำอาง

วัฒนธรรมสามารถตอบสนองความต้องการ (Culture Satisfies Needs)

วัฒนธรรมสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมได้ โดยการให้ระเบียบทิศทางและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ในหลากหลายสถานการณ์ที่เรียกว่าวิธีการทดลองและความเป็นจริง (Tired and True Methods) ของการตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา ทางบุคคลและทางสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่อยู่ภายใต้วัฒนธรรมยังคงมีอยู่ต่อเนื่องยาวนานตราบเท่าที่ยังสามารถตอบสนองความพึงพอใจของสมาชิกในสังคมได้ แต่ถ้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจได้ วัฒนธรรมจะมีการปรับเปลี่ยนหรือมีมาตรฐานใหม่เข้ามาแทนที่ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิกในสังคมได้

การเรียนรู้วัฒนธรรม (Culture is Learned)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมมีการเรียนรู้ สมาชิกในสังคมได้มีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมที่หล่อหลอมเป็นวัฒนธรรม สมาชิกในสังคมได้มีการเรียนรู้และยอมรับค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์ที่ได้รับ จะมีการแสดงความคิดเห็น ความกลัว ความเพ้อฝันออกมา และมีการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นบทเรียนและสถานการณ์จริง ซึ่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมทำให้สมาชิกสามารถดำเนินชีวิตภายใต้สภาวะความเป็นจริงได้

วิธีการเรียนรู้วัฒนธรรม (How Culture is Learned)

นักมนุษยวิทยามีการกำหนดรูปแบบของการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (Formal Learning) ที่ผู้ใหญ่ที่ทำการสอนสมาชิกในครอบครัวให้ประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม การเรียนรู้ไม่เป็นทางการ (Informal Learning) สมาชิกมีการเรียนรู้เบื้องต้นโดยการเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคลอื่น ๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือผู้มีชื่อเสียงที่เห็นจากสื่อโทรทัศน์ และการเรียนรู้ทางเทคนิค (Technical Learning) ที่ครูเป็นผู้สั่งสอนให้สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้จากบทเรียนหรือสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ เหตุผลที่ควรทำ เหตุผลที่ไม่ควรทำ

นักการตลาดสามารถทำการสื่อสารทางการตลาดให้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งสามรูปแบบ เช่น การแสดงให้เห็นภาพผู้มีชื่อเสียงเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และตราสินค้าของบริษัทด้วยความมั่นใจ เพื่อนเข้าไปมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรม นอกจากนั้นการสื่อสารทางการตลาดซ้ำ ๆ ยังส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์และผลักดันให้เกิดเป็นความเชื่อและค่านิยมทางวัฒนธรรม เช่น นักการตลาดได้เลือกเน้นผลประโยชน์ที่จะ

นำเสนอให้ผู้รับสารเป้าหมายรับรู้ในประเด็นซ้ำ ๆ เช่น การโฆษณาที่เน้นให้คนตระหนักถึงความ เป็นอยู่ การดำเนินชีวิตที่พอเพียง การใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญา การรักษาสังแวดล้อม เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติให้มั่นคง

การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012: 12) ได้อธิบายถึงการส่งเสริมการตลาด ว่า เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ผู้บริโภคได้พบเห็น สัมผัส และมีส่วนเกี่ยวข้องกับเสมอทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวที่ มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากโฆษณาทางโทรทัศน์ ข้างรถประจำทาง ป้ายข่าว ถนน วิทยุ หนังสือพิมพ์ การได้รับคูปองลดราคาในห้างสรรพสินค้า ได้รับแคตตาล็อกการสั่งซื้อ สินค้าทางไปรษณีย์ ได้มีโอกาสเข้าชมการประกวดร้องเพลง สิ่งเหล่านี้ได้ผ่านเข้ามาในชีวิตแล้ว ผ่านไปมีกิจกรรมและข่าวสารใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่

ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix)

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของส่วนประสมทาง การตลาด โดยมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในส่วนประสมทางการตลาดอย่างใกล้ชิด เพื่อกระจายข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคา และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยนักการตลาดสรุปความหมายของการส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ กระบวนการ ทางด้านการสื่อสารการตลาดระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการซื้อ เพื่อให้ข้อมูล ชักจูงใจ หรือตอบโต้เกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์และตราหือ รวมทั้งเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนแปลงความเชื่อทัศนคติความรู้สึกละพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย

ในการสื่อสารไปยังผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ตามกระบวนการส่งเสริมการตลาดนั้น ประกอบด้วย เครื่องมือหลัก ๆ ในการสื่อสาร 5 กลุ่ม รวมเรียกว่า ส่วนประสมการส่งเสริม การตลาด (Promotion Mix) ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ (Reid & Bojanic, 2010: 14)

1. การโฆษณา (Advertising) เป็นการสื่อสารผ่านสื่อสาธารณะ (Mass Medias) เพื่อให้ ข้อมูลข่าวสาร ชูใจ หรือตอบโต้ตราหือของผลิตภัณฑ์ โดยผู้ส่งสารเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ทางด้านสื่อโฆษณา

2. การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่มี วัตถุประสงค์กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมาย เปลี่ยนพฤติกรรม ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการด้วย ระยะเวลาที่เร็วขึ้น ด้วยปริมาณที่มากขึ้น โดยมีการกำหนดช่วงระยะเวลาสิ้นสุดของรายการไว้อย่าง ชัดเจน ซึ่งต่างจากโฆษณาที่อาจไม่ได้มุ่งเน้นให้เกิดการซื้อสินค้าทันที ปกติการส่งเสริมการขายจะ

ใช้การโฆษณาเข้ามาสนับสนุนในการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับรายการส่งเสริมการขาย เช่น รายการลดราคา แจกสินค้า ตัวอย่างแลกซื้อ ของแถม หรือรายการชิงโชค เป็นต้น

3. การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) เป็นเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่มุ่งสร้างภาพพจน์และทัศนคติที่ดีขององค์กร ผลิตภัณฑ์ และตราหือต่อผู้บริโภค สื่อมวลชน สาธารณชน พนักงานในองค์กร ผู้ถือหุ้น หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มมวลชนอื่นๆ เป็นการสื่อสารที่ไม่ได้มุ่งเน้นในการขายสินค้าอย่างการโฆษณา หรือการส่งเสริมการขาย โดยเชื่อกันว่าหากผู้บริโภคมีภาพพจน์ที่ดีต่อตราหือหรือองค์กร แล้วผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าและบริการภายใต้ตราหือหรือองค์กรนั้น

4. การตลาดทางตรง (Direct Marketing) เป็นการสื่อสารที่สื่อตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรายบุคคล เป็นการสื่อสารสองทาง โดยมีช่องทางการที่กลุ่มเป้าหมายสามารถติดต่อสื่อสารกลับมาได้ เป็นการสื่อสารในลักษณะการสื่อสารสองทางที่ผู้รับสารสามารถพูดคุย สอบถามหรือสั่งซื้อสินค้าได้โดยตรงกับผู้ส่งสาร ซึ่งการสื่อสารในอดีตนิยมทำผ่าน พนักงานขาย และจดหมาย แต่ปัจจุบันเริ่มมีการใช้สื่อสาธารณะ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เข้ามาช่วย โดยแจ้งเบอร์โทรศัพท์ของผู้ส่งสารเพื่อให้ผู้รับสารสามารถติดต่อกลับได้

5. กิจกรรมพิเศษทางการตลาด (Event Marketing) เป็นการจัดกิจกรรมทางการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์พิเศษหรือสร้างกิจกรรมทางการตลาด ที่เป็นเหตุการณ์พิเศษ อยู่ในความสนใจของคนส่วนใหญ่หรือกระตุ้นให้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่หนึ่งเกิดความสนใจ เป็นการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความสนใจในการสื่อสาร โดยใช้เครื่องมือการสื่อสารอื่น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาเข้ามาช่วย

วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด (Objectives of Promotion)

การส่งเสริมการตลาดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (Belch & Belch, 1998; Baker, et al, 2012: 26-29)

1. เพื่อสื่อข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยการสื่อสารปกติจะมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน 3 ประการ คือ

1.1. เพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) เป็นการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวสารแก่กลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจเป็นคนกลางทางการตลาด สื่อมวลชน หรือผู้บริโภค เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบข้อมูล เช่น อธิบายคุณสมบัติของสินค้า การสอนวิธีการให้สินค้า แจ้งถึงสารอาหารที่มีคุณค่าที่ผสมในเครื่องดื่มหรือแจ้งเวลาเปิดบริการของร้านค้า เป็นต้น

1.2. เพื่อชักจูง (To Persuade) เป็นการสื่อสารเพื่อชักจูงหรือจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการซื้อสินค้า ส่วนใหญ่จะใช้ถ้อยคำหรือภาพที่กระตุ้นความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย

1.3. เพื่อตอกย้ำความทรงจำ (To Remind) เป็นการสื่อสารที่ต้องการเพียงย้ำเตือนกลุ่มเป้าหมายให้จดจำตราหือของผลิตภัณฑ์ จะได้นึกถึงตราหือของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เมื่อเกิดความต้องการซื้อ เช่น โฆษณาตามป้ายริมถนนที่มีเฉพาะชื่อตราหือและโลโก้ของสินค้า โดยไม่มีคำอธิบายหรือคำชักจูงใด ๆ ปกติผลิตภัณฑ์ที่ใช้การสื่อสารเพื่อย้ำเตือนมักเป็นผลิตภัณฑ์และตราหือที่เป็นที่รู้จักดีของผู้บริโภคอยู่แล้ว

2. เพื่อเปลี่ยนลักษณะความต้องการของผู้บริโภค โดยปกติความต้องการของผู้บริโภคแปรผกผันกับระดับราคา หากนักการตลาดต้องการขายสินค้าให้ได้มากขึ้น จะต้องลดราคาสินค้าลง แต่การส่งเสริมการตลาดจะเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนลักษณะของความต้อการให้มากขึ้น มีความสนใจมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมการตลาดที่กระตุ้นให้ความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้านั้น ๆ ให้สูงขึ้น รวมทั้งอาจเปลี่ยนแปลงภาพพจน์และทัศนคติที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าให้ดีขึ้น ทำให้ผู้บริโภคเห็นคุณค่าในผลิตภัณฑ์นั้นมากขึ้นจนยอมซื้อในระดับราคาที่สูงขึ้น เป็นต้น

3. เพื่อให้สอดคล้องกับส่วนประสมทางการตลาดอื่น ๆ วัตถุประสงค์หลักของการส่งเสริมการตลาดควรจัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับส่วนประสมทางการตลาดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น หากผลิตภัณฑ์อยู่ในขั้นแนะนำในวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดอาจต้องเน้นการสื่อสารเพื่อให้ข่าวสารแก่ผู้บริโภคให้เข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์มากกว่าการตอกย้ำในตราหือ หรือหากกลยุทธ์ด้านช่องทางจัดจำหน่ายต้องการให้ตัวแทนจำหน่ายสนใจสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น อาจต้องใช้การสื่อสารด้วยการจัดรายการส่งเสริมการขายในรูปแบบการแถมสินค้าหรือส่วนลดพิเศษให้แก่ตัวแทนจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการสร้างภาพพจน์ของผลิตภัณฑ์ว่าเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงสำหรับผู้มีรสนิยม

พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น (Community Museum)

สายนต์ ไพรชาญจิตร์ (2558: 7-39) ได้อธิบายความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นว่า หมายถึง แหล่ง สถานที่รวบรวมและหรือจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้ภูมิปัญญา เรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรม ชุมชนท้องถิ่นที่มีอยู่หรือเคยมีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นสถานที่ บ้านเรือน สิ่งก่อสร้างสมัยโบราณที่โดยอายุ รูปแบบทางศิลปะ สถาปัตยกรรม หรือประวัติความเป็นมาเป็น

ประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวของชุมชนนั้น ๆ ที่รวมเรียกว่าโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี หรืออาคาร สถานที่ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้จัดแสดงข้อมูล หลักฐานทางโบราณคดีและทรัพยากรวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน หรืออาจจะเป็นสถานที่อื่นใดที่แสดงถึงนัยสำคัญทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้คนในชุมชนและคนนอกชุมชนรับรู้เข้าใจได้อย่างถ่องแท้

หากมองว่าโลกใบนี้เป็นสังคมใหญ่ ประเทศไทยก็เป็นเสมือนชุมชนท้องถิ่นเล็ก ๆ ที่จะต้องมีอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง และเมื่อมองว่าประเทศไทยเป็นสังคมใหญ่ ในสังคมไทยก็ย่อมประกอบด้วยชุมชนท้องถิ่นย่อย ๆ ที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันออกไปจำนวนมาก และวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นมิได้ดำรงอยู่อย่างอิสระแยกขาดออกจากกันโดยสิ้นเชิง หากมีความเชื่อมโยงเกาะเกี่ยวกระชับกันอย่างสอดคล้องเป็นกระบวนการก่อให้เกิดเป็นสังคมวัฒนธรรมขนาดใหญ่ที่สืบทอดกันมายาวนานจนถึงทุกวันนี้

ศาสตราจารย์พิเศษ ศรีศักร วัลลิโภดม (ใน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกับการจัดการมรดกวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. 2558: 13-14) อธิบายถึงความหมายและคุณลักษณะของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นไว้ว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น คือ สถานที่จัดแสดงของที่ทำให้คนในท้องถิ่นรู้จักถิ่น รู้จักตนเองว่าอยู่ที่ไหน มีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไร มีหลักฐานความเก่าแก่ในการตั้งถิ่นฐานและการปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมาอย่างไร และในการปรับตัวดังกล่าวทำให้ต้องพัฒนาเทคโนโลยีอย่างใดขึ้นมาควบคุม เรือยลงมาถึงพัฒนาการทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่จะทำให้แลเห็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน และอนาคตได้ การจัดพิพิธภัณฑสถานทำให้คนได้เห็นจากสิ่งที่เป็นจริงใกล้ตัวดังกล่าวนี้ จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การสร้างสรรค่านาประการ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษากระบวนการที่อาจสร้างดุลยภาพกับการศึกษาในระบบที่เน้นการเรียนรู้ใกล้ตัว การเชื่อและการท่องจำแบบคิดไม่เป็นอยู่ในขณะนี้ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นนั้นแลเห็นได้จากข้อมูลและหลักฐานที่นำมาแสดงประกอบด้วยหลักฐานทางโบราณคดี (Archaeological Past) ที่เป็นที่มาของประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม (Cultural History) รวมทั้งหลักฐานเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (Ethnological Present) ซึ่งได้จากวัตถุสิ่งของและคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่น เป็นที่มาของประวัติศาสตร์ทางสังคม

ในทางทฤษฎี สายันต์ ไพรชาญจิตร (2558: 7-39) ได้มีสมมติฐานว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นมีคุณประโยชน์ (Functions) ในฐานะที่เป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการ (Means) ในกระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งก็คือ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพและฟื้นฟูพลังของชุมชนให้สามารถจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง ส่งเสริมให้ชาวบ้าน สมาชิกของชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ ตั้งแต่ การศึกษาวิจัย การสำรวจค้นหา ทำแผนที่และบัญชี

ทรัพยากรวัฒนธรรม การประเมินคุณค่าและศักยภาพของทรัพยากรวัฒนธรรม การวางแผนการจัดการ การอนุรักษ์ บริรักษ์ การสงวนและการบูรณปฏิสังขรณ์ การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ การเผยแพร่ การฟื้นฟู และการจัดการเชิงธุรกิจชุมชน เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนกับนักวิชาการและนักพัฒนาจากภายนอก และระหว่างสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องทรัพยากรวัฒนธรรมแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความเสียสละ ความเอื้ออาทรเกื้อกูล ทำนุบำรุงแก่กันและกันในกลุ่มสมาชิกของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในชุมชน รักถิ่นฐานบ้านเกิด เป็นพื้นที่แสดงความเป็นตัวตนของคนในชุมชนให้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้เห็นและยอมรับ ทำให้คนในชุมชนรู้สึกได้ว่ามีศักดิ์ศรีและประการสำคัญที่สุดก็คือ พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นเครื่องมือในกระบวนการสร้างความรู้และฟื้นฟูภูมิปัญญาที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองทุก ๆ มิติได้อย่างแท้จริง

พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นกับการจัดการภูมิปัญญาความรู้

สายนต์ ไพเราะญจิตร (2558: 7-39) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นให้เกิดคุณประโยชน์ในฐานะเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนไม่ใช่กิจกรรมที่เพียงแต่ทำให้เกิดอาคารสถานที่ที่แสดงเฉพาะวัตถุสิ่งของ ดังที่พบเห็นได้ในพิพิธภัณฑ์สถานทั่ว ๆ ไป แต่ต้องเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทและตัวตน หรืออัตลักษณ์ ของทั้งคนท้องถิ่น และวัตถุสิ่งของในท้องถิ่น ไปพร้อม ๆ กัน

ในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ อาจจะมีประเด็น (Issues or Themes) ที่สามารถนำมาออกแบบจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ได้หลายประเภท ทั้งที่เป็นสถานที่ เป็นสิ่งก่อสร้าง วัตถุ และความรู้ ความหมายที่เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งก่อสร้างและวัตถุนั้น ๆ รวมทั้งคนที่มีความรู้ ความสามารถในการทำมาหากิน การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ มีความรู้ความสามารถในการรักษาพยาบาล โรคภัยไข้เจ็บ มีความรู้ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับสิ่งเหนือธรรมชาติได้เป็นพิเศษ ซึ่งทั้งหมดนี้คือสิ่งที่เรียกว่า ภูมิปัญญาความรู้

ในทัศนะของ สายนต์ ไพเราะญจิตร (2558: 7-39) คำว่า "ภูมิปัญญา" หมายถึง ระบบความรู้ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรมหรือทักษะในการสร้างสรรค์องค์รวมของความสัมพันธ์อันเกื้อกูล มีเมตตาไมตรี ทำนุบำรุงกันและกันอย่างพึ่งพิงสัมพันธ์กันอยู่เสมอระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติกายภาพ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติหรือธรรมชาติส่วนที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ และการที่คนจะมีภูมิปัญญาที่เหมาะสมได้ก็จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้จากคนอื่น สัตว์อื่นและสิ่งอื่นที่ดำรงอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ว่าจะอยู่ร่วมกันแบบที่มีความสุขเสมอหน้ากันได้อย่างไร

การจัดการภูมิปัญญาความรู้ในระบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นเป็นกระบวนการค้นหาและเชื่อมโยงความรู้ในตัวของคน และความรู้ที่อยู่แฝงฝังอยู่ในวัตถุสิ่งของ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงภูมิปัญญาความรู้ในคนเก่า ๆ และภูมิปัญญาความรู้ที่มีอยู่ในของเก่า ๆ เข้าด้วยกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินค่าเลือกสรรเพื่อใช้ประโยชน์ในทางพัฒนาท้องถิ่นของคนปัจจุบัน ซึ่งการจัดการภูมิปัญญาความรู้เป็นกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่สามารถกระทำต่อเนื่องได้ตลอดเวลา ไม่ใช่ดำเนินการเฉพาะช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เท่านั้น

การจัดการภูมิปัญญาความรู้ในระบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นเริ่มต้นที่การแก้ปัญหาเรื่องความไม่รู้ของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยใช้กระบวนการศึกษาวิจัยและกระบวนการเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบและคลี่คลายความไม่รู้ คล้าย ๆ กับงานที่นักวิชาการทั่วไปดำเนินการ ต่างกันตรงที่เป็นกระบวนการวิจัยและกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเท่านั้นเอง ในกระบวนการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไป เรามักจะเริ่มต้นกันที่การศึกษาวิเคราะห์ชุมชน ซึ่งเป็นการใช้ "ปัญหาและความไม่รู้" เป็นจุดเริ่มต้นที่จะดำเนินการพัฒนา เป็นการพัฒนาคนที่ไม่รู้ให้รู้ ซึ่งคนที่ไม่รู้นั้นมีทั้งคนนอกซึ่งได้แก่นักพัฒนา นักปกครอง พ่อค้า ครู นักวิจัยและคนกลุ่มอื่น ๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชน และคนในชุมชน ซึ่งหมายถึง ชาวบ้าน พระสงฆ์ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งเรียกว่า ความไม่รู้ ไม่ได้หมายความว่าไม่รู้อะไรเลย จริงๆ แล้วชาวบ้านมีความรู้เชิงภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่เขาอยู่อาศัย แต่การพัฒนาแบบทันสมัยที่ผ่านมาทำให้เขาเข้าใจผิดว่าสิ่งที่เขาเคยรู้และปฏิบัติสืบกันมานั้น ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม งามาย ไม่ทันสมัย ทำให้ชาวบ้านไม่เชื่อถือและค่อย ๆ ละทิ้งความรู้ภูมิปัญญาที่เคยเป็นประโยชน์และมุ่งแสวงหาความรู้ชุดใหม่ที่น่าเข้ามาจากภายนอกท้องถิ่น เป็นลักษณะอาการที่เรียกว่า ไม่รู้ว่าตัวเองรู้ ไม่มั่นใจว่าตัวเองก็ทำได้ ไม่รู้ว่าสิ่งที่ตัวเองเคยทำและทำต่อ ๆ กันมานั้นเหมาะสมดีแล้วสำหรับท้องถิ่น สภาพเช่นนี้เป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นอ่อนแอ พึ่งตัวเองไม่ได้เกือบทุกมิติ เพราะถูกทำให้คิดและเชื่อว่าชุมชนของตัวเองไม่มีอะไรดีเลยมาเป็นเวลานาน

การจัดการภูมิปัญญาความรู้ในกระบวนการพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น เป็นลักษณะเดียวกันกับการศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการศึกษาวิจัยตนเองของชุมชน อาจจะเรียกว่าเป็นกระบวนการทบทวนความทรงจำร่วมของชุมชน หรือเป็น การขุดค้นหาอดีต (Digging up the Pasts) เป็นการค้นหาความหมาย และการระบุคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุสิ่งของ สิ่งก่อสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ชุมชนเคยใช้ประโยชน์มาก่อน ซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้ทบทวนภูมิปัญญาความรู้ที่เคยทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ และมีความเป็นอยู่อย่างปกติสุขมาช้านาน ช่วยให้คนที่เคยรู้เคยทำนั้นยังมีคุณค่าและยังใช้

ประโยชน์ได้ เป็นการบอกกล่าวต่อคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยทำ ไม่เคยตระหนัก ในคุณค่าของภูมิปัญญาความรู้นั้นให้รับรู้ ได้เข้าใจและเห็นคุณค่ามากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการปลูกจิตสำนึกแบบหันเข้าหาคุณค่าภายในท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจต่อระบบคุณค่าภายนอกที่ถาโถมเข้ามาในชุมชน

การจัดการภูมิปัญญาความรู้ในกระบวนการพิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่นไม่ได้มีความมุ่งหมายเพื่อการเสาะหาวัตถุสิ่งของของเอามาจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานเป็นหลัก หากให้ความสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของชาวบ้านในภูมิปัญญาความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นลำดับต้น สร้างการยอมรับในภูมิปัญญาความรู้และส่งเสริมให้มีการยอมรับในตัวชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาความซึ่งส่วนมากเป็นผู้สูงอายุเป็นลำดับถัดมา ซึ่งการยอมรับในทั้งสองส่วนเป็นต้นทางของกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนผ่านการทำพิพิธภัณฑสถานชุมชนท้องถิ่น คือเมื่อคนส่วนใหญ่ในชุมชนได้รู้ ได้เข้าใจ ได้เห็นคุณค่าและยอมรับทั้งภูมิปัญญาความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนและในวัตถุสิ่งของแล้ว ก็จะทำให้ความสำคัญและเต็มอกเต็มใจในการจะจัดการให้เกิดประโยชน์ทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในลำดับต่อไป โดยไม่ต้องบังคับหรือใช้กลอุบายใด ๆ จูงใจให้ปฏิบัติ

แผนที่วัฒนธรรมท้องถิ่นกับการทำพิพิธภัณฑสถานชุมชน

สายันต์ ไพเราะญจิตร (2558: 7-39) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนสำคัญในกระบวนการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นคือการสร้างความรู้ด้วยการศึกษาวิจัยที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนและผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกชุมชน ซึ่งวิธีการวิจัยที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง ได้แก่ การทำแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น (Local Cultural Heritage Mapping: LCHM)

แผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาแบบมีส่วนร่วมรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันค้นหา ระบุหรือกำหนดรายการ และจัดทำทะเบียนหรือระบบบัญชีบรรดามรดกวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการบันทึกรายการและรายละเอียดองค์ประกอบส่วนย่อยต่างๆ ของมรดกวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ทั้งในรูปลักษณะของสิ่งที่จับต้องสัมผัสได้ (The Tangibles) เช่น แหล่งโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ในรูปของอาคาร สถานที่ วัตถุ สิ่งก่อสร้าง ภูมิประเทศ โรงงาน งานหัตถกรรม ถ้ำ เพิงผา ซากหา เนินเขา ริมฝั่ง แม่น้ำ บ่อน้ำ สระ ทะเลสาบ เป็นต้น และสิ่งที่เป็นนามธรรม (The Intangibles) เช่น ความทรงจำ ภูมิปัญญาและความรู้ ประเพณีบุคคล ทัศนคติ ความเชื่อและระบบคุณค่า ศิลปวัฒนธรรม การแสดง เพลง พิธีกรรม เป็นต้น การศึกษาวิจัยลักษณะนี้จะช่วยให้ท้องถิ่นค้นพบสิ่งที่เรียกว่า เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ หรือคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง (Local Unique or Identity) ที่มีความแตกต่างไปจากชุมชนอื่น ๆ และนำไปสู่การคิดริเริ่มที่จะทำกิจกรรมพัฒนาต่างๆ อัน

เกี่ยวเนื่องกับสิ่งที่ค้นพบนั้นทั้งด้านการบันทึก การเขียนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น การใช้ประโยชน์ หรือการฟื้นฟูบูรณะให้กลับมาทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นในมิติต่างๆ

การทำแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยทั่วไปมีส่วนสำคัญในการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การกระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ฟื้นฟูบูรณะปฏิสังขรณ์สถานที่ทางประวัติศาสตร์ การปรับปรุงวิถีทัศน์ในถนนหรือคลองสายสำคัญ ๆ ของชุมชน และการสร้างเสริมประสบการณ์และการสร้างผลผลิตใหม่ ๆ ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การทำแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนในการจำแนกประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน ร่วมกันกำหนดว่ามรดกวัฒนธรรมประเภทใด แห่งใด ชื่นใด ควรได้รับการบันทึก อนุรักษ์บูรณะฟื้นฟูหรือผลิตซ้ำขึ้นมาใหม่ ซึ่งผลผลิตจากกิจกรรมอาจจะปรากฏในรูปต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้ง ที่เก็บรักษามรดกวัฒนธรรม
2. รายงานการสำรวจค้นคว้าที่มีข้อมูลที่ตั้ง ประวัติ ลักษณะและสภาพของมรดกวัฒนธรรม
3. การบันทึกประวัติศาสตร์ตัวเขียน วิถีทัศน์ หรือวัสดุทางเทคโนโลยีสื่อสารอื่น ๆ เช่น ซีดีรอม (CD-ROM) ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ไมโครฟิล์ม หนังสือ เป็นต้น
4. งานศิลปะ เช่น ภาพวาด รูปปั้น การละเล่น เพลง งานหัตถกรรม เครื่องจักสาน ผ้าทอ เครื่องประดับ เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น
5. แนวคิดและแผนงานการจัดการมรดกวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สวนประวัติศาสตร์ สวนวัฒนธรรม ย่านประวัติศาสตร์ ย่านวัฒนธรรม อำเภอประวัติศาสตร์ อำเภอวัฒนธรรม หุบเขาประวัติศาสตร์หรือก่อนประวัติศาสตร์หรือหุบเขาวัฒนธรรม ย่านอุตสาหกรรมประวัติศาสตร์หมู่บ้านประวัติศาสตร์ หรือก่อนประวัติศาสตร์ หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมเส้นทางประวัติศาสตร์ เส้นทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ และ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น หอวัฒนธรรมหรือศูนย์เรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม เป็นต้น
6. แนวคิดหรือแผนงานการจัดการมรดกวัฒนธรรมในรูปแบบโครงการศึกษาการพัฒนาโบราณคดีและนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ภูมิปัญญางานศิลปะเชิงช่าง หัตถกรรม หัตถศิลป์ต่าง ๆ

นอกจากนี้กระบวนการวางแผนที่มีรตกวัฒนธรรมท้องถิ่นยังก่อให้เกิดคุณประโยชน์อื่น ๆ เช่น นำไปสู่การทํากิจกรรมด้านปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม การปลูกต้นไม้ การแก้ไขปัญหัจราจร การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของชุมชน ซึ่งแนวคิดและข้อค้นพบในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นในระหว่างการทำแผนที่ และเห็นว่ามึปัญหาใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมและการพัฒนาท้องถิ่น

การทํากิจกรรมแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ของชุมชนท้องถิ่นทุกระดับไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ลุ่มน้ำ เทือกเขา คลอง ย่าน หาด อ่าว ป่า หรือในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับทุกขนาดทุกสถานที่ไม่ว่าจะมีประชากรมากหรือน้อย แต่ควรเป็นท้องถิ่นฐานยาวนานพอที่จะมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มรดกวัฒนธรรม วัฒนธรรมชุมชนที่มีอายุเก่าแก่พอสมควร ทั้งนี้ไม่จำกัดว่าต้องกี่ปี ขึ้นอยู่กับคุณค่าและความสำคัญที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ซึ่งบางครั้งถ้ามรดกวัฒนธรรมนั้นมีอายุเพียงไม่กี่ปี แต่ถ้ามีคุณค่าและความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นชุมชนและวัฒนธรรมสูงยิ่งก็สามารถทํากิจกรรมแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด

ข้อที่พึงตระหนักไว้อย่างหนึ่งก็คือต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความมุ่งหมายพื้นฐานของการทำแผนที่วัฒนธรรมท้องถิ่นในเชิงกระบวนการ ก็คือ การช่วยให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ รู้จักชื่นชมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมทั้งหลายที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยผ่านกระบวนการแผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยให้ทุกคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคนทุก เกี่ยวข้องกับสถานที่ทุกแห่ง รวมทั้งเกี่ยวข้องกับความรู้ความคิดของแต่ละคนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันในลักษณะของความเป็นชุมชนท้องถิ่น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐวุฒิ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2557: 60-69) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า สมาชิกกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย นักพัฒนา ครูภูมิปัญญา เยาวชนในหมู่บ้านและยุวมัคคุเทศก์ ภัณฑรักษ์ประจำพิพิธภัณฑ์เล่นได้ เครือข่ายกลุ่ม 9 ชุมชนคนรักขีป่า และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ใช้กลยุทธ์การสื่อสาร

เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วม หรือเรียกว่า PLAY Model ได้แก่ (1) P (Participatory Communication) หมายถึง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ในกระบวนการวางแผนการสื่อสารทุกขั้นตอน (2) L (Learning) หมายถึง การเรียนรู้วิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้าน เพื่อให้ได้วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายที่สุด (3) A (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายที่สุด (4) Y (Youngers) หมายถึง กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายหลักที่เป็นผู้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านที่เป็นคนรุ่นหลัง และกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายในชุมชนที่จะเป็นผู้อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้าน

อิสระ อินทรียา และเค็น เทย์เลอร์ (2558: 57-81) ศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมกับภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวภูไท พบว่า ชาวภูไทมีอคติความเชื่อในการตั้งถิ่นฐานว่าชุมชนต้องประกอบด้วยเขตพื้นที่สำคัญ 4 เขต คือ บ้าน นา ป่า น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนอันได้แก่ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรดินและที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรน้ำ ชาวภูไทมีภูมิปัญญาในการจัดการเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต และทรัพยากรสำคัญทั้ง 4 ประการ เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักความสมดุลระหว่างการบริโภคกับการบำรุงรักษา ภายใต้ค่านิยมของ "ความเคารพรัก" อันได้แก่ ความเคารพต่อกติกาสากล ของความเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพธรรมชาติ และความเคารพต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ และเคารพต่อสากลคือสิ่งที่เป็นกลางที่ยอมรับได้จากทุกฝ่าย เอกลักษณ์ของทำเลการตั้งถิ่นฐานและภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรของชุมชน ก่อเกิดเป็นคุณค่าทางภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชาวภูไท อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของสังคมมนุษย์ที่สอดคล้องประสานกับข้อจำกัดแห่งสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ประยูร ดาศรี (2557: 14-31) ศึกษาการสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว พบว่า การจัดการท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวต่อการรองรับนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรให้ชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

กาญจนา เหล่าโชคชัยกุล (2557: 32-43) ศึกษากระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตลาดเก่าและตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยว พบว่าตลาดเก่าและตลาดน้ำในแต่ละแห่งมีปัจจัยและศักยภาพที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้มีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานที่

แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินการเหล่านั้นแล้ว จะเห็นรูปแบบการทำงานที่สะท้อนกระบวนการเชิงเครือข่าย และปัจจัยของกระบวนการเชิงเครือข่ายที่คล้ายคลึงกัน ตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน แต่ละพื้นที่จะต้องเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรม มากกว่าเรื่องของการรายได้ทางเศรษฐกิจของชุมชน ด้วยการทำให้ตลาดเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่น

นฤมล ภาวะวงศ์ และอนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2557: 44-55) ศึกษากระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนบ้านหนองมณฑา มีกระบวนการสร้างข้อตกลงร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในชุมชน ตลอดจนจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอในชุมชนบ้านหนองมณฑา ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน มีผู้รู้ และผู้อาวุโสเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบปกาเกอญออย่างต่อเนื่อง

เพ็ญประภา เพชรบูรณ์ (2557: 74-86) ศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดนครพนม ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ซึ่งพระธาตุพนมมีจุดแข็ง คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ จุดอ่อน คือ ขาดการรวมกลุ่มของชุมชนที่เข้มแข็ง แต่มีโอกาสในการพัฒนาเพราะมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีอุปสรรค คือ มีผู้ฉวยโอกาสหาผลประโยชน์จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยว วันอาทิตย์มีจุดแข็ง คือ มีการแสดงพื้นบ้านและการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และชาวบ้านยังมีวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบภูไท จุดอ่อน คือ เจ้าหน้าที่ขาดการตระหนักถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และมีโอกาสในการพัฒนาเพราะมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน พร้อมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีอุปสรรค คือ มีผู้ฉวยโอกาสหาผลประโยชน์จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยว วันอาทิตย์ศรีคูน มีจุดแข็ง คือ ชาวบ้านมีวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบชนบท และมีความร่วมมือในระดับสูง จุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มีการพัฒนา ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน แต่มีโอกาสในการพัฒนา เพราะมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมี

อุปสรรค คือ การประสมพันธ์ไม่มีประสิทธิภาพ และแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดย สร้างร่วมมือทุกภาคส่วน โดยจัดตั้งกลุ่มและมีผู้มีอำนาจในการตัดสินใจที่ชัดเจน จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จัดอบรมเจ้าหน้าที่ ปรากฏชาวบ้านหรือภาคเอกชนน้อย เพื่อสื่อความหมาย และหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

สกุลพร หลีกาพร (2558: 249-260) ศึกษาการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย การนำภูมิปัญญาที่สั่งสมไว้ในบ้านเมืองมาพัฒนาการศึกษาจึงมีความจำเป็นยิ่ง ที่จะต้องทำมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ผสมผสานเข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อสังคมที่ดีและเกิดประโยชน์ได้ในหลายประการ พบองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีจำนวน 9 สาขา คือ (1) ความเชื่อและศาสนา (2) ประเพณีและวัฒนธรรม (3) ศิลปะพื้นบ้าน (4) อาหารและผักพื้นบ้าน (5) การละเล่นพื้นบ้าน (6) ศิลปวัฒนธรรม (7) สมุนไพรและตำรายาพื้นบ้าน (8) ประดิษฐ์กรรม และหัตถกรรมพื้นบ้าน และ (9) การดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ภัทรพร พันธุรี (2558: 27-37) ศึกษาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ การสร้างความประทับใจแบบต่าง ๆ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รองลงมาตามลำดับได้แก่ การเสนอให้ชิมรับประทานอาหาร การให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อสินค้าหรือของที่ระลึกเกี่ยวกับอาหาร การนำเสนอเรื่องราวน่ารู้เกี่ยวกับอาหาร การนำชมแหล่งท่องเที่ยวทางอาหาร และการทดลองทำอาหาร แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของท่องเที่ยวนั้น ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจได้อย่างแท้จริงในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

บุญเชิด หนูอ้อม (2558: 61-83) ศึกษาการเรียนรู้จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธปรัชญา พบว่า มีกระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ (1) การตรวจสอบให้ได้ว่าสิ่งใดที่เป็นการเบียดเบียนไม่ว่าต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ให้ละลงเสีย (2) การสร้างระบบการศึกษาที่ทำให้คนมีความสุขจากการที่ได้ให้ ได้รัก ได้เมตตา และขั้นที่ 3 การเฝ้ามองตามความเป็นจริง

ปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์ (2558: 85-104) ศึกษา การแก้ปัญหาวัยรุ่นในทัศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ พบว่า ปัญหาของวัยรุ่นเกิดจากการบังคับตัวเองไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหา 3 อย่าง คือ ยาเสพติด

ติด อันธพาล และอาชญากรรม อันมีสาเหตุหลัก คือ อำนาจ วัตถุนิยมได้แก่ เรื่อง กิน กาม เกียรติ ซึ่งทำให้เกิดความโง่ ความหลงในวัตถุ เสรีภาพ ประชาธิปไตยที่เอาแต่ใจตนเองไม่ยอมฟังใคร สาเหตุนั้นมาจากปัจจัยหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อม ระบบการศึกษาและการไม่ได้รับความร่วมมือ และโอกาส ท่านเสนอหลักการและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาไว้ว่า ต้องปลูกฝังให้เยาวชนมี สัมมาทิฐิ มีหลัก 5 ดี ได้แก่ บุตรที่ดี ศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี และเป็นพุทธมามกะที่ดี ท่าน เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาไว้ 2 ข้อ คือ การกลับมาของศาสนา ได้แก่ การเลิกวัตถุนิยม เลิกเคารพวัตถุนิยมและปัญหาดังกล่าว จะแก้ไขได้ก็ต่อเมื่อเยาวชนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องทั้งใน ระบบและเรื่องศีลธรรมศาสนา

ทักษิณ พิพิธกุล (2558: 147-168) ศึกษา จากสมัยใหม่ (Modernism) สู่หลังสมัยใหม่ (Postmodernism): การขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมสู่ศิลปะกับธรรมชาติ ได้นำเสนอมนทัศน์หลัก และความเปลี่ยนแปลงจากโลกสมัยใหม่สู่สภาวะหลังสมัยใหม่ของตะวันตก จากคริสต์ศตวรรษที่ 19 วิถีคิดแบบสังคมอุตสาหกรรมในยุคสมัยใหม่ซึ่งมีรากฐานคิดจากมนุษยนิยมได้ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของมนุษย์แบบมวลผลิต จนกระทั่งผ่านพ้นมาถึงช่วงหลังสมัยใหม่ใน คริสต์ศตวรรษที่ 20 กับมนทัศน์ที่พลิกผันสู่การให้คุณค่ากับอดีต มรดกทางวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม มโนทัศน์แบบหลังสมัยใหม่คำนึงถึงความหลากหลายและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ต้องอยู่ อาศัยอย่างพึ่งพิง โดยมนุษย์มิได้ตัดขาดจากอดีตหรือแยกตนเองออกมาอย่างเอกเทศ แต่เป็นส่วน หนึ่งในการผสมผสานศาสตร์ สรรพความคิด และสรรพสิ่งเข้าสู่ความสัมพันธ์แบบเป็นองค์รวม ซึ่งความ ผันแปรทางความคิดและวัฒนธรรมได้ถูกบันทึกและถ่ายทอดออกสู่ผลงานศิลปกรรม

อุทิศ ทาหอม พิชิต วันดี และสำราญ ธุระดา (2558: 44-59) ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าชุมชนบ้านตามาได้ร่วมกันจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะ 6 ไร่ โดยใช้ชื่อว่า ปลูกป่าคืนแผ่นดิน เน้นการปลูกต้นสัก ต้นยางนา ต้นกล้วย เป็นต้น จากนั้นได้ขยายไปสู่พื้นที่สาธารณะ 24 ไร่ ชุมชนได้ดำเนินการไปในระยะหนึ่ง แต่ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากขาดความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การดูแลรักษาพื้นที่ และปัญหาการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ มีการ วางแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จนได้เกิดแผนปฏิบัติการในพื้นที่ ได้แก่ แผนการจัดการน้ำ แผนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจชุมชน และแผนการสร้างธนาคารปุ๋ยหมักและเมล็ดพันธุ์

วัลลภ ทองอ่อน (2558: 123-132) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการผลิตข้าวปลอดภัยชุมชนบ้านหนองปิ้งไก่ จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การผลิตข้าวปลอดภัยชุมชนบ้านหนองปิ้งไก่ จังหวัดกำแพงเพชรได้ยึดหลักการเรียนรู้ชุมชน มีการใช้หลักการของกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้การตั้งคำถาม การเรียนรู้การแสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสารความรู้ และการเรียนรู้เพื่อตอบแทนในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

เกวลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์ (2558: 161-172) ศึกษารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคม และชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า มียุทธศาสตร์การดำเนินงานในเชิงรุก มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งในการดำเนินกิจกรรม ร่วมกับการใช้ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสสร้างกิจกรรมใหม่ เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยจัดทำแผนระยะสั้น และแผนระยะยาว ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งมีความเหมาะสม สอดคล้องเพียงพอ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ต่อไป

ฉวีวรรณ สุวรรณภา และพัฒน์นรี อธิวงค์ (2559: 52-60) ศึกษาผลิตพระลอ การเสริมสร้างการเรียนรู้และจริยธรรมทางสังคม พบว่า สภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่ปรากฏในวรรณคดีผลิตพระลอ มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของชุมชน ด้านคุณค่าจริยธรรมต่อสังคม ผู้ปกครองยึดคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด พร้อมประยุกต์ใช้ให้กลมกลืนกับจารีตประเพณี และวัฒนธรรม ด้านความรัก เป็นความรักที่ยิ่งใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงรักแท้จนกระทั่งกลายเป็นโศกนาฏกรรม ด้านความเสียสละอันแรงกล้าเพื่อให้ผู้ที่ตนรักให้สมหวังในชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมสมัยนั้นมีความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นยุคสมัยที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย การเสริมสร้างการเรียนรู้และจริยธรรมทางสังคม ผลิตพระลอบ่งบอกถึงการมีพิธีกรรมประเพณีต่าง ๆ ที่น่าเรียนรู้สืบทอดจนถึงปัจจุบัน คือ "ลานวัฒนธรรมขอพรปู่เจ้าสมิงพราย" เป็นต้น โรงเรียนมีการเสริมสร้างองค์ความรู้และจริยธรรมผ่านทางบทเรียน โดยได้รวบรวมศิลปะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนโดยยึดคติธรรมที่ว่า "ของเก่าเราไม่ทิ้ง ของใหม่เราไม่ปฏิเสธ"

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1. วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) จากนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และชุมชนในท้องถิ่น

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย คำถามที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ ความสนใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าชม กลุ่มบุคคลที่ควรส่งเสริมให้เข้าชม ความสำคัญและความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้ แนวทางในการส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และข้อเสนอแนะ

3.3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

3.3.1 นักวิชาการทางการสื่อสาร จำนวน 3 คน โดยการคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนทางการสื่อสาร

3.3.2. นักเรียน นักศึกษา ชุมชนในท้องถิ่น รวม 22 คน โดยการคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในชุมชน และบุคคลในชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เพื่อศึกษาศักยภาพสถานภาพ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ สรุปประเด็นหลัก ประเด็นรอง และนำมาสรุปเรียบเรียง เพื่อนำเสนอในรูปการพรรณนาต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ (Hall of Phetchabun Wisdom and Folkways)

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเนื้อหาสำคัญ 6 เรื่องด้วยกัน คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสักและชีวิตในป่าบนเขา เรื่องราวเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็น การดำรงชีพสำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบูรณ์ อันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์หรือเป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชน ประชาชนคนเพชรบูรณ์ และผู้เข้าชม ได้เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ตราบนานเท่านาน

1. ห้องแสดงข้าวโพด

จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดมากที่สุดในประเทศไทย โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีรายได้หลักจากการขายข้าวโพดซึ่งอยู่ช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยวยาสูบเสร็จสิ้น หลังจากจบการปลูกข้าวโพดก็จะเป็นการปลูกข้าวในช่วงฤดูฝน หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนไปทุก 4 เดือน รวมชาวไร่ปลูกพืชสามอย่าง ครบเวลาหนึ่งปีพอดี

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่างจากข้าวโพดคนกินชัดเจนที่สุด น่าจะเป็นเรื่องความแข็งของเมล็ดซึ่งไม่นิ่มเหมือนข้าวโพดคนกิน ข้าวโพดเหล่านี้จะนำไปแปรรูปเป็นส่วนผสมของอาหารสัตว์ เช่น วัวนม หมู เป็ด ไก่ สีของเมล็ดข้าวโพดมีสีส้มสดหากมองดูด้วยตาเปล่า สายพันธุ์ที่นิยมสำหรับชาวไร่ที่นำมาปลูกคือ 339, 888, 979 ส่วนข้าวโพดคนกินในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจุบันคือพันธุ์ศรีแดง

มีการให้ความรู้เกี่ยวกับข้าวโพดที่ปลูกที่จังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งมีหลายพันธุ์ ดังนี้

ข้าวโพดอัญมณี

ข้าวโพดสวยที่สุดในโลก เกิดจากการเพาะพันธุ์ของเกษตรกรอเมริกัน ชื่อ คาร์ล บาร์น สี่ที่ได้ออกมาเหมือนลูกปัด สามารถกินได้แต่ต้องคั่วหรือเผาไฟ ไม่ใช้วิธีการต้ม เนื่องจากเมล็ดแข็งมาก

ข้าวโพดสีม่วง

ข้าวโพดสายพันธุ์ใหม่มาแรง เนื่องจากเชื่อว่าต่อต้านการเกิดโรคมะเร็ง และสามารถชะลอความแก่ได้

ข้าวโพดหวาน

ชาวบ้านเรียกว่า ข้าวโพดสวีท มีรสหวานเป็นจุดเด่น จนพูดได้ว่า "หวานอร่อย แต่ติดฟันนะ"

ข้าวโพดคั่วหรือป๊อปคอร์น

ลักษณะเมล็ดมีเปลือกแข็งแต่เนื้อในนุ่ม เป็นพันธุ์เฉพาะ ถ้าซื้อข้าวโพดทั่วไปตามตลาดมาคั่วกินก็ได้ แต่รสชาติไม่ดีเท่า กำเนิดที่อเมริกา ชื่อว่าพันธุ์ Zea mays L Varrverta คนในสมัยโบราณใช้วิธีใส่เมล็ดลงหม้อดินแล้วนำไปฝังไว้ในทะเลทรายจนเมล็ดข้าวโพดแตก เริ่มต้นจากทะเลทรายจนมาสู่โรงหนังในปัจจุบัน

ข้าวโพดเทียน

ลักษณะฝักเล็กอ่อนนุ่ม และไม่ติดฟัน รสหวาน

ข้าวโพดข้าวเหนียว

ฝักและเมล็ดใหญ่กว่าข้าวโพดเทียน เมื่อต้มรับประทานจะเหนียวมัน คล้ายข้าวเหนียว อันเป็นชื่อที่มา

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ยาว ใหญ่ ตรง ลึก เป็นลักษณะที่ดีของฝักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งเขตการปลูก ได้ 2 แบบ คือ ปลูกบนเขาและปลูกในพื้นที่ราบ หากปลูกพื้นที่บนเขาจะให้ผลผลิตดีกว่าปลูกด้านล่าง วงจรชีวิตของข้าวโพดประมาณ 120 วัน การเก็บเกี่ยวดูที่เปลือก ฝักแห้งสนิทที่มีสีน้ำตาล คือ ลักษณะที่สามารถเก็บเกี่ยวฝักข้าวโพดได้ โดยส่วนมาก ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวประมาณ 115 วัน

พื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการปลูกข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย จึงทำให้เกิดระบบพ่อค้าคนกลาง หรือโรงงานรับซื้อข้าวโพด ให้เห็นได้ทั่วไป

ชาวบ้านจะนำฝักข้าวโพดที่เก็บเกี่ยว เอามาส่งทางโรงงานเพื่อทำการขาย เมื่อโรงงานซื้อ มา จะนำไปตากแดดไล่ความชื้นและเข้าสู่กระบวนการแยกเมล็ดขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไป ในการซื้อขายจะมีภาษาทางการค้าที่เรียกว่า "ลูกไร่" หมายถึงคู่ค้าระหว่างโรงงานกับชาวบ้าน เกษตรกรจะนำเมล็ดพันธุ์และปุ๋ยที่ได้มาจากโรงงานมาทำการเพาะปลูกก่อน เมื่อได้ผลผลิตแล้วจึงนำยอดเงินมาหักกลบลบหนี้กัน ซึ่งเป็นที่นิยมเนื่องจากเกษตรกรไม่ต้องลงทุนก่อน

เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้โดยเฉลี่ย 30 ตันต่อฤดูกาล ส่วนพื้นที่บนเขาจะมีผลผลิตเฉลี่ยปีละ 40 ตัน ราคาขายส่งหน้าโรงงานประมาณ 5 บาท ต่อกิโลกรัม

ปัญหาของข้าวโพด คือ เมล็ดดำ เชื้อรา เมล็ดงอกเมื่อโดนฝน โดยเฉพาะเรื่องของเมล็ดดำ เกิดจากการข้ามสายพันธุ์ของเกษตรกรข้าวโพดพันธุ์พื้นบ้านกับเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ คุณภาพจึงด้อยลงวิธีแก้คือไม่ปลูกข้าวโพดทั้งสองสายพันธุ์บริเวณใกล้กัน

2. ห้างแสงยาสูบ

กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้กล่าวไว้ในหนังสือความไข้เพชรบูรณ์ ครึ่งเสด็จมาเมื่อปี พ.ศ. 2447 ว่า ยาสูบเมืองเพชรเลิศรสที่สุด ประโยคดังกล่าวเป็นเรื่องที่คนเพชรบูรณ์ภูมิใจไม่รู้ลืม แม้กระทั่งตราประจำจังหวัดก็ยังมีรูปไร่ยาสูบ เป็นส่วนประกอบ ยาสูบเมืองเพชรบูรณ์แบ่งง่าย ๆ ออกเป็น 2 ประเภท คือ ยาใบและยาฟัน ยาใบเป็นยาสูบที่เก็บขายทั้งใบ ส่วนยาฟันเป็นยาพื้นเมืองที่ต้องฟันใบเป็นเส้นแล้วนำไปขาย ยาทั้งสองประเภทมีให้พบเห็นทั่วไปในจังหวัดเพชรบูรณ์

เสน่ห์ของยาสูบเมืองเพชรบูรณ์ มีให้สัมผัสตลอดฤดูหนาว

อิเหลือง อิดำ คือ ยาสูบพื้นเมืองที่ชาวไร่เพชรบูรณ์ปลูก

ยาสูบพื้นเมือง คือ ยาสูบที่ปลูกกันเป็นเวลานานเป็นยาเส้นที่ไม่มีสารปรุงแต่งรสเหมือนยาเบอร์เลย์ ซึ่งนำไปทำบุหรี่เข้าโรงงานยาสูบ ดังนั้น จะเสียเสถียรภาพน้อยกว่า

ยาดัง คือ ยาพื้นเมือง ที่ตากแห้งขายเป็นตังมัดด้วยตอกไม้ ในอดีตยาพื้นเมืองเหล่านี้เรียกว่า ยาเมืองเพชร เป็นยารสเลิศที่มีชื่อเสียง บรรทุกใส่เรือหางเหี่ยว ล่องลำน้ำป่าสักลงไปขายตามหัวเมืองต่างๆ ตั้งแต่สมัยอยุธยา

ยาหอม เป็นจุดเด่นของอิเหลือง

ยาจุน เป็นจุดเด่นของอิดำ

การตอน คือ การเด็ดยอดใบยาไม่ให้ต้นใบยาเติบโตกว่านั้น เพื่อความอุดมสมบูรณ์และรสชาติที่เข้มข้น อิเหลือง อิดำ จะมีการตอนเมื่อต้นใบยาออกไปได้ประมาณ 10 ใบ

คนปลูกใบยาพื้นเมือง เชื่อว่าใบยายิ่งจุนยิ่งดี สูบแล้วอิม ยิ่งเด็ดให้ต้นต่ำยิ่งจุน ยิ่งสูงยิ่งจาง โดยทั่วไปอิเหลือง อิดำ จะมีต้นที่ต่ำกว่ายาเบอร์เลย์ที่มักจะตอนหรือเด็ดยอดประมาณ 18 ใบ

ฟก คือ ลักษณะใบยาผิวขรุขระไม่เรียบเป็นคลื่น ผิวมัน ลายเส้นขึ้นชัดเป็นลักษณะใบยาแก่เหมาะที่จะเก็บเกี่ยว

เม็ดมะเขือ คือ ก้านใบยาสูบที่หันรวมกับใบยา พบทางภาคอีสาน แต่ที่เพชรบูรณ์ไม่พบเนื่องจากเอาก้านออก

ยาสูบ เป็นพืชชนิดเดียวที่อยู่ภายใต้ความควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง การปลูก การซื้อ การขายต้องมีการรายงานและการควบคุมภายใต้ พ.ร.บ. ยาสูบ

การแบ่งตำแหน่งของใบยา จะแบ่งเป็นยายอด ยากลาง ยาตีน จากสูงลงมาต่ำความสูงของยา ก็จะเรียนตามลำดับดังกล่าว

ยาเบอร์เลย์ โดยทั่วไปรวมทั้งที่เพชรบูรณ์ลักษณะใบจะตั้งขึ้นเมื่อมองด้วยสายตา ผิดกับยาเวอร์ยิเนียทางภาคเหนือของไทยใบจะงุ้มลง

การซื้อขายใบยาเบอร์เลย์ จะมีการแบ่งหรือคัดเกรดใบยาในแต่ละกระสอบ ห้ามมีการปนหรือไม่คัดเกรดจะเรียกว่าใบยาตกชั้น ไม่มีการซื้อขาย

3. ห้องแสดงข้าว

จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก การปลูกข้าวเป็นอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวเพชรบูรณ์และให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพ เข้าประกวดได้รับรางวัลระดับประเทศมาตั้งแต่ครั้ง พ.ศ. 2453 สมัยรัชกาลที่ 5 ข้าวจากมณฑลเพชรบูรณ์เคยได้รับรางวัลในงาน "งานแสดงกลีกรรมและพาณิชการ" จำนวนหลายรางวัล

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์มีทั้งที่ราบลุ่มและที่ราบหุบเขา การปลูกข้าวจึงปลูกทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกมีหลากหลายสายพันธุ์แตกต่างกันไปตามพื้นที่ ข้าวบางพันธุ์เป็นข้าวเฉพาะถิ่นมีเรื่องเล่าประวัติความเป็นมา เช่น ข้าวพญาลิ้มแกง ข้าวเมียลิ้มผัว เป็นต้น

กิจกรรมการปลูกข้าวหรือการทำนาของคนเพชรบูรณ์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การลงแขกเกี่ยวข้าว การฟาดข้าว ครกกระเดื่อง ครกตำข้าว แม้กระทั่งซื้อเครื่องมือในการทำนา เยาวชนคนรุ่นหลังอาจไม่รู้จักร เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ ได้นำมาเสนอเพื่อให้เรียนรู้และนึกถึงอยู่ตลอดไป

วีพัดข้าว

วีพัดข้าว คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการพัดเปลือกข้าว เพื่อให้เศษข้าวลีบและฝุ่นผงที่ปนอยู่กับข้าวเปลือกหลุดออกไป ทำจากไม้ไผ่สานลักษณะเป็นวงกลมเหมือนพัด มีด้ามจับไม้ไผ่สำหรับถือ คนเพชรบูรณ์สมัยก่อนใช้อุปกรณ์ชนิดนี้ทำความสะอาดข้าวเปลือกที่อยู่รวมกันเป็นกอง หลังจากฟาดข้าวออกมาจากรวง บางครั้งอาจโกยข้าวขึ้นด้วยเท้าแล้วใช้วีพัดตามถนัดของแต่ละบุคคล

บางพื้นที่อาจใช้ สี่ผัดข้าว เป็นเครื่องมือในการแยกเมล็ดข้าวลีบดังกล่าว แต่เครื่องมือทั้งสองอย่างต้องอาศัยแรงลมในการทำงานด้วยกันทั้งคู่

วีพัดข้าว บางครั้งใช้ประกอบในสำนวนไทย อันเป็นที่มาของสำนวนที่ว่า ปรนนิบัติพัดวีนั่นเอง

กะโหลก

กะโหลก หรืออโหลก เป็นเครื่องมือสำหรับวิดน้ำหรือโพงน้ำ ส่วนใหญ่ใช้วิดน้ำเข้านาเพื่อทำการปลูกข้าวหรือวิดน้ำเพื่อจับปลา มีลักษณะคล้ายเรือครึ่งท่อน สานด้วยไม้ไผ่มัดด้วยหวาย เพื่อความแน่นหนา คนเพชรบูรณ์บางท้องถิ่นแถบอำเภอหล่มเก่า ใช้วิดน้ำเข้านา โดยมัดเชือกกับกะโหลกแล้วผูกห้อยลงมาจากไม้สามขาหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าขาหยั่ง เพื่อความสะดวกและทุ่นแรงเวลาใช้งาน

การฟาดข้าว

เป็นวิธีสมัยโบราณที่ทำให้เมล็ดข้าวหลุดออกจากรวง พบมากในจังหวัดเพชรบูรณ์ ท้องถิ่นภาคเหนือ และภาคอีสานของประเทศไทย ส่วนชาวนาภาคกลางจะใช้วิธีการนวดด้วยวัว ควาย เพื่อให้เมล็ดข้าวหลุดออกจากรวง

เมื่อชาวนาเกี่ยวข้าวเสร็จ จะชนข้าวที่มัดเป็นพ่อนมาเรียงไว้ที่ข้างลานข้าว เพื่อเตรียมฟาดข้าวลงไปที่ดิน ซึ่งก่อนที่จะถึงขั้นตอนนี้ ชาวนาต้องเตรียมลานฟาดข้าว วิธีการคือ นำขี้ควายผสมกับน้ำแล้วละเลงลงบนลานข้าว เพื่อให้ขี้ควายซึมลงไปอุดรอยแตกกระแหว่งของพื้นดิน เมล็ดข้าวจะไม่ร่วงเข้าไปในร่องดังกล่าว อีกประการหนึ่งคือช่วยลดความฟุ้งกระจายของฝุ่นที่จะลอยขึ้นมาขณะทำการฟาดข้าว

ชาวนาจะมีอุปกรณ์เรียกว่า ไม้ฟาดข้าว สำหรับจับข้าวเป็นมัดก่อนจะฟาด อุปกรณ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นด้ามไม้ขนาดพอดีมือ 2 ด้ามและมีเชือกสำหรับมัดข้าวให้เป็นกำก่อนจะฟาดข้าว เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการเอาเมล็ดข้าวออกจากรวงแล้วจึงนำไปทำความสะอาดโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า วิพัดข้าว ส่วนภาคกลางใช้วิธีการผัดข้าวโดยเครื่องสีผัดหรือกระดังผัดกว่าจะหุงขึ้นหม้อ

มีนาหลายประเภท ดังนี้

นาดำ คือ การทำนาปลูกข้าวประเภทหนึ่ง ที่ต้องมีการเพาะต้นกล้าก่อนนำมาปลูก การทำนาประเภทนี้จะทำได้ครั้งเดียวเพราะต้องรอน้ำฝนจากธรรมชาติ การปลูกใช้วิธีดำนาแบบถอยหลัง ต้นข้าวที่ได้จะเป็นแถวเป็นแนว คูมีระเบียบ ให้ผลผลิตที่ดี

นาหว่าน คือ การทำนาปลูกข้าวอีกประเภทหนึ่ง ข้อดี คือ สะดวก รวดเร็ว ชาวนาเพียงแค่นาหว่านพันธุ์ข้าวที่ต้องการและรอเวลา แต่ข้อเสียคือ เรื่องผลผลิตที่ได้ จะน้อยกว่านาดำ การทำนาหว่านเหมาะสำหรับชาวนาที่มีเวลาไม่มากต้องไปทำงานอื่น

ข้าวพื้นเมือง คือ ข้าวที่ปลูกทั่วไปในท้องถิ่น เช่น พันธุ์เหลืองปะทิว พันธุ์หอมมะลิ ข้าวรวงเจ๊กเขย ส่วนมากจะปลูกบริเวณที่ราบลุ่มไม่มีปัญหาเรื่องน้ำในการทำนา

ข้าวไร่ คือ ข้าวที่ปลูกบริเวณที่สูง บนภูเขาหรือที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา เช่น ข้าวพันธุ์พญาลี้มแก่อำเภอน้ำหนาว ข้าวพันธุ์เมี่ยงลิ้มผัวอำเภอเขาค้อ

ข้าวพันธุ์หนัก คือ พันธุ์ข้าวที่เวลาในการปลูกนาน ออกรวงช้าแต่ให้ผลผลิตที่มาก

ข้าวพันธุ์เบา คือ พันธุ์ข้าวที่ใช้เวลาในการปลูกสั้น ออกรวงเร็ว ข้อดีคือผลผลิตที่ได้จะได้ปริมาณน้อย

การลงแขก คือ การขอแรงหรือการช่วยเหลือกันของชาวนา ที่มาทำนาเกี่ยวข้าวก่อเกิดความสามัคคีในกลุ่ม เมื่อทำงานเสร็จ เจ้าภาพจะมีการเลี้ยงข้าว เลี้ยงอาหาร

ฝนชะลานข้าว คือ ฝนที่ตกมาในช่วงที่ ชาวนานวดข้าวเสร็จหรือตกลงมาระหว่างรอการนวดข้าว ชาวนาจะวางก้อนข้าวหรือฟ่อนข้าวให้ลาดเอียง เพื่อให้ น้ำฝนที่ตกลงมาไหลออกนอกลานข้าว

ลมข้าวเบา คือ ลมที่พัดช่วงปลายปี ซึ่งเป็นช่วงพันธุ์ข้าวเบากำลังจะเก็บเกี่ยวผลผลิตพัดจากทิศเหนือลงใต้ เรียกกันว่าลมหนาวหรือลมว่าว

ฤดูทำนา เริ่มจากหน้าฝนและเก็บเกี่ยวได้ประมาณปลายปีหน้าหนาว วงจรของข้าวจะอยู่ประมาณ 100 วัน ด้วยระยะเวลาดังกล่าว จึงเกิดกิจกรรม เช่น โครงการปลูกข้าววันแม่เกี่ยววันพ่อ ระยะเวลาคือการปลูกข้าว สำหรับประเทศไทยมีประเพณีที่มีความสำคัญกับชาวนาไทย คือ พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ถือว่าเป็นรัฐพิธีที่ทำให้ขวัญกำลังใจ และเป็นวันเริ่มแรกของฤดูการทำนา

ครกกระเดื่อง

ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรงสำหรับตำข้าว โดยใช้หลักการของคานและแกนหมุน ครกกระเดื่องทำหน้าที่ตำข้าวเปลือกให้แตกเพื่อแยกเปลือกออกให้เหลือเพียงแฉ่ำสาร

ในบางพื้นที่ทางภาคอีสานเรียกว่า ครกมอง ปลายด้านหนึ่งจะมีสากตำไปในครกที่ฝังอยู่ในดิน อีกปลายด้านหนึ่งเป็นที่เหยียบ โดยส่วนมากจะบากหรือถากไม้ให้เป็นร่องเพื่อกันลื่น มีเสาดึงในพื้นดินและคานให้จับเวลาเหยียบ

ครกกระเดื่องเป็นเครื่องทุ่นแรงรุ่นต่อจากครกมือที่ต้องออกแรงตำข้าวมากจึงเหมาะกับผู้ชาย ชาวบ้านจึงทำครกกระเดื่องขึ้นมา เพื่อให้ผู้หญิงเป็นคนตำข้าว เนื่องจากออกแรงน้อยกว่า ครกมือรุ่นแรก ใช้เพียงแค่เท้าเหยียบ นิยมทำไว้ได้ถุนบ้านหรือบริเวณใกล้บ้าน มักจะตำข้าวในเวลากลางคืนหลังจากงานซึ่งจะมีชายหนุ่มมาช่วยตำ เพื่อหวังที่จะเกี่ยวพาราสีสาว ๆ ได้อีกวิธีหนึ่ง

ข้าวกล้อง หรือข้าวซ้อมมือ

ข้าวที่ไม่ได้ผ่านการขัดสีหรือขัดออกเพียงบางส่วน เมล็ดข้าวที่เห็นจึงไม่ขาวสะอาดเหมือนข้าวสารขาว แต่ยังเหลือจมูกข้าวและเนื้อเยื่อหุ้มเมล็ดข้าวอยู่ จึงเป็นข้าวที่มีประโยชน์มากในการนำมาบริโภค

ข้าวกำ ข้าวนิล

ข้าวที่มีสีดำโดยธรรมชาติ บางท้องถิ่นเรียกว่า ข้าวเหนียวดำ รสชาติอร่อย หอมมันและมีคุณประโยชน์กว่าข้าวขาว มักนำไปทำข้าวหลาม ข้าวเหนียวหน้าต่าง ๆ เช่น ข้าวเหนียวดำหน้ากระฉีก ข้าวเหนียวดำหน้าสังขยา เป็นต้น

ข้าวพญาลิมาแกง

ข้าวประจำท้องถิ่นอำเภอน้ำหนาว เมล็ดข้าวจะใหญ่กว่าข้าวทั่วไป เรื่องเล่าในอดีตกล่าวว่า ข้าราชการชั้นพญามาตรวจราชการที่อำเภอน้ำหนาว ชาวบ้านจึงหุงข้าวและทำกับข้าวเลี้ยงต้อนรับ เมื่อพญารับประทานข้าวถึงกับติดใจในรสชาติ หอม มันของข้าวจนลิ้มกินแกง

เครื่องแกะข้าวโพด (อีวข้าวโพด)

เครื่องมือเพื่อความสะดวกและทุ่นแรงในการแกะเมล็ดข้าวโพด ด้วยหลักการง่าย ๆ คือ การนำเฟืองไม้ตอกตะปูแล้วพับหัวครึ่งหนึ่ง เมื่อเกิดการหมุนรวมทั้งแรงกดและการบังคับทิศทางจากมือคนเมล็ดข้าวโพดก็หลุดออกจากชังข้าวโพดอย่างง่ายดาย

อีจู้

อุปกรณ์ดักปลาไหล ทำจากไม้ไผ่สานด้านล่างมีรูngaแขงให้ปลาไหลเข้าไปกินเหยื่อที่ใส่ไว้ด้านใน เมื่อปลาไหลได้กลืนเหยื่อจะมุดเข้าไปทางด้านล่าง

เพนียด

กรงดักนกหรือกรงต่อนก ใช้เหยื่อล่อหรือนกต๋อ อันเป็นที่มาของคำว่า "นางนกต๋อ" เมื่อนกเห็นจะบินมาเหยียบที่คันไม้ทำให้สลักดีดขึ้นปิด

กะลากันมด

กะลากันมดใช้หลักการ "มดเดินผ่านน้ำไม่ได้" โดยการนำกะลามาเจาะรูแล้วใส่ไม้แขวนขึ้นด้วยยางไม้ ใส่น้ำด้านใน ด้านหนึ่งแขวนกับกิ่งไม้ ด้านหนึ่งแขวนอาหาร มดก็ไม่สามารถลงไปกินอาหารได้

กระซอนกรองปลาร้า กระเตาะ

ภาชนะของคนหล่ม คนอีสาน เอาไว้กรองปลาร้าทำน้ำปลาร้าเพื่อประกอบอาหาร มีหูหิ้วโค้งสูงเพื่อกันความร้อนขณะไ้ปลาร้าหรือยี้ปลาร้าให้และในภาชนะที่ต้มน้ำเดือด สุดท้ายจะเหลือเพียงก้างของปลาร้า ในปัจจุบันยังมีให้เห็นในบางท้องถิ่นของเพชรบูรณ์

ฟ้าทับเหว (ดินช้าง อีเท็ง)

เครื่องมือสำหรับจับหนู แต่เป็นการจับตาย หนูจะเข้าไปกินเหยื่อที่ไม้แผ่นล่าง (เหว) จากนั้นสลักจะหลุดทำให้ไม้แผ่นด้านบน (ฟ้า) ที่มีน้ำหนักมากหล่นลงมาทับหนู มักใช้อยู่กับบ้าน ในสมัยก่อนไม่นิยมเคลื่อนย้ายเนื่องจากน้ำหนักมาก

จันดักปลา

เครื่องมือดักปลา ทำจากไม้กล่องสี่เหลี่ยม มีฝาเปิดอยู่ด้านหน้าสำหรับทางเข้า เมื่อปลาเข้าไปด้านในจะชนกับเส้นเชือกที่ขึงไว้ ทำให้สลักหลุดออกฝาไม้ด้านหน้าจึงปิดลง จันดักปลามักใช้ช่วงฤดูวางไข่ของปลาประมาณต้นปีและต้องวางดักไว้ริมตลิ่ง

กระชู กระออม

ภาชนะบรรจุน้ำที่สานจากไม้ไผ่ชั้นด้วยยาชัน บางพื้นที่เรียกว่า ครุ แต่คนเพชรบูรณ์แถบหล่มเก่า หล่มสักเรียกว่า "กระออม" ลักษณะคล้ายกับเรื่องพระร่วง สานชะลอมใส่ น้ำ ในพงศาวดารเหนือ ที่กล่าวไว้ว่า ครั้นถึงคราวส่งน้ำทะเลชุบศรไปพระนครหลวง นายร่วงเห็นว่าดักน้ำใส่ตุ่มชนไปลำบากนัก จึงให้เอาไม้สานชะลอมเอาไปจุ่มลงในทะเลชุบศร แล้วส่งให้น้ำอยู่ในชะลอม น้ำก็ไม่รั่วตาชะลอมไปได้

เหล็กสระโอ

อุปกรณ์จับปลาหลด ลักษณะเป็นเหล็กรูป "I" ตามธรรมชาติ ปลาหลดจะอาศัยอยู่ในโคลนใต้ดิน ด้วยภูมิปัญญาของมนุษย์ จึงคิดค้นเครื่องมือชนิดนี้ขึ้นมา การจับปลาหลดจะกรีดด้วยเหล็กดังกล่าว หากตีปลาหลดจะติดในร่องของสระโอ

4. ห้องแสดงมะขามหวาน

อาจกล่าวได้ว่า มะขามหวาน คือ สัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ก็คงไม่ผิด เพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่ปลูกมะขามหวานดีที่สุด ทั้งรสชาติและปริมาณ เริ่มตั้งแต่พันธุ์หมื่นจงที่หวานจับใจจนมาถึงสายพันธุ์ใหม่ ๆ ในปัจจุบัน

ชีวิตเกษตรกรเพชรบูรณ์ นอกจากพืชไร่ที่เป็นรายได้หลักแล้ว การปลูกมะขามหวานยังเป็นรายได้ที่ดีอีกชนิดหนึ่ง มะขามหวานจะได้ผลผลิตช่วงหน้าหนาวปลายปีไปถึงต้นปี สอดคล้องกับฤดูกาลท่องเที่ยวเมืองเพชรบูรณ์พอดี แหล่งซื้อมะขามหวานมีทั้งในสวนและร้านค้าสองข้างทางเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนมะขามที่ล้นตลาดหรือราคาตกต่ำในการซื้อขาย จึงการแปรรูปมะขามหวาน เช่น การแช่อิ่ม การทำลูกอมหรือการสร้างห้องเย็นเพื่อรักษาคุณภาพ มีการพัฒนาทำขึ้นตามความต้องการของตลาดที่อยากมีมะขามรับประทานตลอดทั้งปี ปัญหาด้านการตลาด

การบำรุงรักษาหลังการเก็บเกี่ยว ปัญหาเรื่องเชื้อรา การตัดแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยว ยังต้องให้ความสำคัญ

รูปแบบฝัก

ฝักดาบ ลักษณะฝักที่ค่อนข้างแบน โค้งงอเล็กน้อย เหมือนมีดดาบ

ฝักดิ่ง ลักษณะฝักที่เหยียดตรง ค่อนข้างกลม

ฝักห้อย ลักษณะฝักโค้งงอ ค่อนข้างกลม โค้งเหมือนวงห้อย

คติความเชื่อ

มะขามเป็นไม้มงคลของคนไทย เชื่อว่าปลูกแล้วมีแต่คนเกรงขาม นิยมปลูกไว้ทิศตะวันตก (ประจิม) ของบริเวณบ้าน

มะขามคาบหมู หรือมะขามขามหมู คือ มะขามห่าม ๆ กิ่งดิบ กิ่งสุก เนื้อออกสีขาว ๆ และเขียว ๆ รสชาติเป็นที่นิยมของบางบุคคล

5. ห้องแสดงลำน้ำสัก สายน้ำแห่งชีวิต

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ล่องน้ำสัก พ.ศ. 2447 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ลำน้ำที่เมืองเพชรบูรณ์เคยว่าตอนใต้ในแขวงสระบุรีมาก ที่บางแห่งเมื่อเรือล่องมาถึง ปลายกิ่งต้นตะเคียน น้ำที่อยู่กับหาดประเก้งเรือทั้งสองข้าง น้ำก็ตื่น ฤดูแล้งใช้เรือพายได้แค่น้ำเรือพายมา พอพื้นที่ตั้งเมืองลงมาทั้งสองฝั่งเป็นป่าต้นไม้ใหญ่ เช่น ต้นตะเคียน ต้นยาง และต้นสะตือขึ้นที่บึงแสงแดดร่มทั้งเวลาเช้าและบ่าย มีบ้านคนตั้งประปรายมาเพียงบ้านนายม ต่อนั้นก็เป็นป่าเปลี่ยวลงมาทางหลายวัน ตามปกติเมื่อถึงฤดูฝน น้ำหลาก สายน้ำแรงมักกัดตลิ่งพัง เป็นเหตุให้ต้นไม้ใหญ่โค่นล้มลงในลำน้ำ กีดขวางทางเรือ บางต้นล้มข้ามลำน้ำเหมือนอย่างสะพานเรือทอดมาได้ก็มี บางต้นล้มทอดอยู่ในท้องน้ำต้องขึ้นเรือมาก็มี บางต้นจะลอดหรือจะขึ้นเรือข้ามไม่ได้ทั้ง 2 สถาน ต้องขุดดินหรือขายตลิ่งพอเป็นช่องให้เรือลัดมาทางโคนต้นไม้ก็มี โดยปกติไม่มีใครไปจับ ต้องทิ้งไว้จนสายน้ำหลาก ปีหลังพัดพาขอนไม้ให้ลอยไปหรือทิ้งอยู่จนผุไปเอง

ประเพณีของพวกพ่อค้าเมื่อใกล้จะถึงเวลาน้ำหลาก เขาบรรทุกสินค้าลงเรือเตรียมไว้ พอน้ำท่วมฝั่งก็ล่องเรือหกลำน้ำสักตอนมีไม้ล้มกีดขวาง ไปตามทีลุ่มที่น้ำท่วมบนตลิ่งหมดเครื่องกีดขวางจึงล่องทางลำน้ำสัก เมื่อส่งสินค้าแล้วก็รีบซื้อของในกรุงเทพฯ บรรทุกกลับไปให้ทันฤดูน้ำพอถึงเมืองเพชรบูรณ์ก็เอาเรือขึ้นคาน เรือบรรทุกสินค้าขึ้นล่องแต่ปีละครั้งเดียวเท่านั้น นอกจากต้นไม้ล้มกีดขวางทางเดินเรือดังกกล่าว ยังมีแก่งต้องชะลอเรือลัดหินมาเนื่อง ๆ

ล่องเรือมาตามลำน้ำแม่น้ำป่าสักยังมีแปลกอีกอย่างหนึ่งด้วยกำหนดที่พักแรมล่องหน้าไม้ได้เหมือนเช่นไปทางลำน้ำอื่น ๆ เพราะต้องเสียเวลาขึ้นเรือข้ามขอนวันละหลาย ๆ ครั้งไม่รู้ว่าจะวันไหนจะไปได้นถึงไหน ทางก็เปลี่ยว บ้านช่องผู้คนก็ไม่มีจะเป็นที่อาศัยพักแรม

ถ้าว่าในทางชมดงก็น่าชมนักเพราะสง่างามตามธรรมชาติจะหาอื่นเปรียบได้โดยยาก เวลา
มาในเรือจะแลดูไปทางไหนก็เห็นแต่ต้นไม้ป่าต่าง ๆ ทั้งใหญ่น้อยสลบสลดนชื้นชับกันไปรอบข้าง

ล่องเรือมาจากเพชรบูรณ์ 6 วัน ถึงเมืองวิเชียรตอนใกล้จะถึงเมืองวิเชียรพันที่เปลี่ยวลำ
แม่น้ำลึกค้อมกว้างออก แก่งก็ค้อมห่างยังมีแต่ขอนไม้กีดขวางทางเรือเป็นแห่ง ๆ แต่น้ำตื้นแจวเรือ
ไม่ถนัดต้องใช้ถ่อจนถึงเมืองวิเชียร

ออกจากเมืองวิเชียรล่องเรือมา 3 วัน ถึงเมืองบัวชุม แต่เมืองบัวชุมมาวันหนึ่งถึงเมืองชัย
บาดาล ลำน้ำลึกตอนนี้กว้างแจวเรือได้ถนัด ขอนไม้ที่กีดขวางทางเรือก็มีน้อยกว่าข้างเหนือแต่ต้อง
หลีกเลี่ยงหินถ้ำขึ้น

ออกจากเมืองชัยบาดาลล่องมา 4 วัน ก็ถึงป่าเพรียวที่ตั้งเมืองสระบุรี นับจำนวนวันที่ล่อง
ลำน้ำลึกแต่เมืองเพชรบูรณ์จนถึงที่ขึ้นรถไฟ ณ เมืองสระบุรี รวมเวลา 14 วัน (สมเด็จพระนเรศวร
ดำรงราชานุภาพ หนังสือความใช้เพชรบูรณ์)

มีผู้แสดงวิถีชีวิตริมน้ำป่าสัก การตั้งบ้านเรือน มีการล่องเรือทำมาค้าขาย มีเครื่องมือการ
จับสัตว์น้ำ เช่น คางหรือค่าง การลงข่ายดักปลา เบ็ดราว ยอ การดักปลาเฒ่า การเขย่าไซ ปลาเค้า
ไม่ใช่ปลาตัวเอง ปลาหนังเกรดเอ เนื้ออร่อย พบได้ในแม่น้ำป่าสัก

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านกลางตั้งแต่เหนือจดใต้ของพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ ลำน้ำ
สัก ตามภาษาถิ่นของคนเพชรบูรณ์จึงมีความสัมพันธ์กับผู้คนริมน้ำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
กิจกรรมสองฟากฝั่งน้ำ ชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนสภาพลำน้ำ จึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ในอดีตแม่น้ำป่าสัก เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่ไปหล่อ
เลี้ยงคนเพชรบูรณ์ การขนส่งทางน้ำทำได้เพียงแค่นำน้ำไหลกลายปี ตำแหน่งนายท้ายเรือต้อง
มีอิทธิพลในลำน้ำพอตัว เรือหางเหี่ยว ตลาดน้อยในเมือง การดักปลาเฒ่า

แม้ว่าปัจจุบันความสำคัญของแม่น้ำได้ลดน้อยไปตามกาลเวลา แต่เรื่องราวของคนริมน้ำ
ขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนท้องถิ่นที่อยู่ริมน้ำยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เปรียบเสมือนมรดกจาก
ลำน้ำป่าสักที่ได้มอบไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และจดจำ

6. ห้องแสดงชีวิตในป่าบนเขา

โดยลักษณะภูมิประเทศของเพชรบูรณ์เป็นเมืองที่มีภูเขาล้อมรอบ เต็มไปด้วยป่าไม้และ
สัตว์ป่า ป่าไม้ในสมัยอดีตมีพื้นที่ครอบคลุมเป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะป่าน้ำหนาว สัตว์ป่ามีอยู่
ชุกชุม ทั้งเสือ ช้าง กวาง เก้ง คนที่ดำรงชีพอยู่ในป่าหรือนายพรานจึงเกิดขึ้นอีกอาชีพหนึ่ง การล่า
สัตว์หาของป่าสามารถทำรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี พรานป่าเล่าว่าช้างเป็นสัตว์ที่ฉลาด
ที่สุด ช้างป่าตัวใหญ่ผิวสีดำนและดุร้าย ถ้าจะล่าช้างต้องยิงด้วยปืนเพลิง เนื้อเก้ง เป็นเนื้อสัตว์ป่า

ที่รสชาติอร่อยที่สุด งามข้างและเขากวางขายได้ราคาแพง สมุนไพร ไม่กฤษณาหรือไม้หอมยังพบเห็นได้มากมาย

นอกจากนั้นยังมีตัวอย่างของป่าที่จัดแสดงให้ชม เช่น

กระวาน พืชล้มลุก มีเหง้า แก่ลมจุกเสียด แน่นท้อง

ยาฮีเหลียง เป็นยาเส้นพื้นบ้าน ที่มีจุดเด่นอยู่ที่ความหอม แหล่งผลิตที่ดีที่สุดอยู่ที่บ้านหนองยาว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

กวาง เป็นดั่งชนิดหนึ่ง มีเขาสวยงาม ตัวผู้มีเขาใหญ่ เรียกว่า กวางซัง มีประเพณีแข่งขันกวาง

เขากวางหด เครื่องรางของขลังตามความเชื่อ

เขาเลียงผา สัตว์ป่าสงวนพบตามหน้าผา กระดูกนำมาทำยา

สีเสียด ไม้ยืนต้น กิ่งมีหนาม เป็นยาสมุนไพร ก็ท้องร่วง คนแก่นำมาสีฟัน

ฝางแดง พืชสมุนไพรสำหรับแต่งสีอาหาร หรือย้อมผ้ามีสีแดง สีชมพู นำมาแต่งสีน้ำยา

อูทัย

อบเชย พืชที่นำมาใช้ทำยานัตถ์ บางครั้งนำมาโรยหน้ากาแฟ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชินนาม่อน

แสม สมุนไพรไทยเหมือนกิ่งไม้ เอาไว้ดองเหล้า หรือต้มน้ำกิน แต่อาจมีอันตรายได้

ลูกจัน ไม้ฝาแฝดหนึ่งต้นมีผลสองแบบ ผลแบน (จันอิน) และผลกลม (จันโอ) เมล็ดที่ได้จากผลจันโอเป็นเครื่องเทศ

หนอนตายอยาก พืชล้มลุก นำมาวางไว้บนโหลลา ร้าหนอนจะออกมา เชื่อว่าต้มน้ำผสมกับยาบางอย่างจะสามารถรักษาโรคบางอย่างได้

ไม้กฤษณา ไม้เนื้อหอมหายาก จากป่าลึก ความหอมเกิดจากบาดแผลของไม้ เชื่อว่าเชื้อราและสารอินทรีย์เป็นตัวกระตุ้น

ติปลี พืชตระกูลเดียวกับชะพลู

เขี้ยวหมูตัน จัดเป็นเครื่องรางของขลังอีกชนิดหนึ่ง หายากมากเชื่อว่าผู้ครอบครองจะคงกระพัน

เขี้ยวเสือ จัดเป็นเครื่องรางของขลังที่ได้รับความนิยมมาก เชื่อว่าผู้ครอบครองจะมีอำนาจวาสนา

คนคล้องช้าง

จากเมืองสุป่า สมจิตร วงศ์แก้ว ชายสูงอายุ รูปร่างสันทัด วัย 67 ปี จากคนบ้านพล้า อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สุป่าใหญ่เพื่อดำรงชีพบนผืนป่าน้ำหนาว จุดหมายคือ การไล่ล่าช้างป่าอันเป็นที่มาของอาชีพเมื่อครั้งวัยหนุ่ม "คนคล้องช้าง"

จุดเริ่มต้น จากบรรพบุรุษเป็นคนคล้องช้าง สืบทอดกันมาทั้งตระกูล เชื้อสายดั้งเดิมคือชาวมอญ ได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่เพชรบูรณ์กว่าร้อยปีมาแล้ว ลุงสมจิตรเรียนรู้ จดจำและสืบทอดประเพณีการจัดช้างป่า เริ่มต้นตั้งแต่ คนเลี้ยงช้าง ความรู้ช้าง หมอช้าง ครูบาช้าง ตียาย ตามชั้นลำดับความเก่ง ความชำนาญ

จุดหมาย ทุกกะมัง เขตป่าน้ำหนาว-ภูเขียว ป่าใหญ่ในอดีต ผืนป่าที่มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมาย รวมทั้งช้างป่า เป้าหมายหลักของการเดินทาง ก่อนออกไปจับช้างป่าทุกครั้ง ลุงสมจิตร ที่มีตำแหน่งเป็นหมอช้าง ต้องไปไหว้ศาลปะกำ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านของตนเอง เพื่อขอความและสิริมงคลของคนคล้องช้าง หมู่บ้านของลุงต้องไหว้ด้วยไก่ต้มเป็หลักทุกครั้งก่อนออกเดินทาง

นอกจากนี้ ชีวิต และตำนานพรานป่าเพชรบูรณ์ยังมี ปู่สวัสดิ์ หาพุทธา พรานป่าคนสุดท้ายของหล่มสัก ลุงบัว คัมภีร์ ตำนานพรานป่าน้ำหนาว ลุงกิ จันทรสูตร บรมครูพรานป่าบ้านห้วยระหงส์

ป่าน้ำหนาว

ป่าน้ำหนาว เป็นผืนป่าใหญ่ที่สุดของเพชรบูรณ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ป่าไม้และสัตว์ป่าจึงอุดมสมบูรณ์ เราสามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้จำนวนมากที่นี่ สัตว์ป่าเหล่านี้อาศัยอยู่ในผืนป่าน้ำหนาว

กวางป่าน้ำหนาว เป็นกวางขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ขนหยาบยาวโดยเฉพาะบริเวณคอและท้อง ตัวผู้จะมีเขาใหญ่ รวมตัวอยู่เป็นฝูง กลางวันจะซ่อนตัวในป่า ออกหากอาหารในตอนพลบค่ำและตอนกลางคืน นัยน์ตาสีเขียวอมฟ้า กวางเป็นสัตว์ที่ชอบนอนในปรัก ชอบเล่นน้ำและสามารถว่ายน้ำได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเวลาหนีสัตว์ผู้ล่าพวกเสือ

แก้งหรือฟาน เป็นสัตว์ตระกูลวงศ์กวางแต่ตัวเล็กกว่ามาก เนื้อของแก้งนายพรานเล่าว่าอร่อยที่สุดในบรรดาสัตว์ป่าทั้งหลาย แก้งเป็นสัตว์ป่าที่พบได้บ่อยที่สุด สีน้ำตาลแดง มีเขาขนาดเล็ก ตั้งอยู่บนก้านเขารูปตัววีบริเวณหน้าผาก ส่วนตัวเมียไม่มีเขา เอกลักษณ์ของแก้งคือ มีเสียงเห่าดังเหมือนเสียงสุนัข

กระตังหรือเมย เป็นสัตว์ประเภทวัวที่มีขนาดใหญ่ ลำตัวสีน้ำตาลเข้ม มีเขาสวยงาม เป็นที่นิยมสำหรับพรานป่าสมัยก่อน กระตังบริเวณเท้าจะมีสีขาวเหมือนสวมถุงเท้า มองดูไกล ๆ จะคล้ายกับวัวแดง แต่พรานป่าบอกว่าต่างที่ วัวแดงบริเวณก้นจะมีแผ่นก้นสีขาว

ข้างป่า เป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ชอบอยู่รวมกันเป็นโขลง กินใบไม้ได้สูงมาก ข้างป่าจะมีนิสัยดุร้าย ลำตัวอ้วนมีสีดำนัน ผิดกับข้างบ้าน อาหารของข้างป่า นอกจากต้นไม้ ใบไม้แล้ว โป่งหรือดินเค็มก็ยังเป็นอาหารโปรดของข้างป่า ข้างป่าเป็นสัตว์ที่คอยเปิดหน้าดิน ก่อนที่สัตว์ประเภทอื่น ๆ จะตามไปกินดินโป่ง ป่าน้ำหนาวเป็นอีกหนึ่งผืนป่าที่พบข้างป่าเป็นจำนวนมาก

เสือโคร่ง สัตว์ตระกูลแมวที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เป็นสัตว์นักล่า นิสัยดุร้ายแต่ฉลาด เวลา กลางคืน เสือจะมีนัยน์ตาสีแดง เสือโคร่งมีลำตัวสีน้ำตาลแกมเหลืองและมีลายพาดขวางสีดำตลอดทั้งตัว สามารถพบได้ในป่าลึกของผืนป่าน้ำหนาว

ป่าดงดิบเขา พบตามยอดเขาสูงที่มีอากาศหนาวเย็นสูงสุดไม่เกิน 20 องศาเซลเซียส หรืออาจเป็นป่าที่หนาวจัดอากาศติดลบน้อยกว่า 0 องศาเซลเซียส ป่าน้ำหนาวส่วนมากจัดเป็นป่าประเภทนี้ ไม้ที่พบส่วนมากจะเป็นไม้ตระกูลก่อ

ป่าเต็งรัง เป็นป่าอีกประเภทหนึ่งที่พบในประเทศไทย บริเวณที่พบเป็นป่าค่อนข้างโปร่ง ไม่อุดมสมบูรณ์ ดินคุณภาพไม่ดีมีกรวด ลูกรัง ไม้ที่พบเป็นพวก เต็ง รัง ด้านล่างเป็นพืชพวกหญ้า แพรก พบได้ตอนกลางของผืนป่าน้ำหนาวหรือบริเวณสองข้างทางหลวงหมายเลข 12 ที่ตัดผ่านผืนป่า

ป่าสนเขา เป็นป่าสน พบได้ทั่วไปตั้งแต่ความสูง 200-1,800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ป่าสนเขาพบที่ผืนป่าน้ำหนาวบริเวณบ้านป่าแปงและสวนสนทั่วไป

4.2. การหาแนวทางการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านการสื่อสาร มีดังต่อไปนี้

1. รู้จักหอบภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์หรือไม่ ถ้ารู้จัก รู้จักทางใด

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

รู้จัก และรู้จักผ่านเครือข่ายนักวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม คือ ดร. วิศัลย์ โฆษิตานนท์

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

รู้จักจากสื่อบุคคล สื่อเฟสบุ๊ค และสื่อโทรทัศน์ซึ่งมีรายการท่องเที่ยวเคยนำเสนอ

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

รู้จักจากการเห็นสถานที่และป้าย และมีผู้แนะนำให้เข้าเยี่ยมชม

2. เคยเข้าชมหรือไม่ ถ้าเคยเข้าชม มีความรู้สักอย่างไร

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

เคยเข้าชม และรู้สึกว่าเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้แก่เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้วิถีภูมิปัญญาของท้องถิ่นจากการจัดพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่เล็ก ๆ ได้อย่างครบถ้วน

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

เคยมีโอกาสได้เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์แล้ว รู้สึกว่าโดยภาพรวมทางด้านเนื้อหาวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์มีคุณค่า ให้ความรู้สำหรับผู้ชมได้ย้อนรำลึกถึงประวัติศาสตร์ของเมืองเพชรบูรณ์ด้านภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของคนเพชรบูรณ์ในอดีต ซึ่งบางเรื่องราวเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่เคยพบเห็นภาพเก่า ๆ และเรื่องราวที่ถ่ายทอดผ่านแผ่นป้าย การแสดงแบบจำลองวิถีชีวิต เช่น การทำงานการเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจของชาวเพชรบูรณ์ เช่น ข้าวโพด ใบบัวสูบ มะขามหวานนานาชนิด นานาพันธุ์ ภายถ่ายเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านลำน้ำป่าสัก ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับช้าง คนเลี้ยงช้าง ความช้าง เป็นต้น

แต่สิ่งที่เป็นจุดอ่อนของหอภูมิปัญญานั้นรู้สึกว่าการตกแต่งสถานที่ค่อนข้างคับแคบไม่ปลอดโปร่ง เนื่องจาก ผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาแสดงในห้องจำลองทั้งข้าวโพด ใบบัวสูบ และมะขามหวาน โดยเฉพาะใบบัวสูบจำนวนมากส่งกลิ่นเหม็น ทำให้ห้องแสดงซึ่งแคบอยู่แล้วนั้น อากาศไม่ดี ผู้ชมส่วนใหญ่หายใจไม่สะดวก ถ้าหากห้องแสดงโชว์มีขนาดใหญ่กว้างขวางกว่านี้น่าจะดีและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

เคย เห็นว่าภายในมีเนื้อหาที่น่าสนใจ แต่เข้าไปแล้วรู้สึกว่าสถานที่ขาดการทำนุบำรุง ด้านล่างควรจัดให้สะอาดและเป็นระเบียบกว่านี้

3. ถ้าไม่เคยเข้าชม คิดว่ามีความสนใจจะเข้าชมหรือไม่ เพราะเหตุใด

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีความน่าสนใจ เพราะ มีการพูดปากต่อปาก และมีการแชร์ในสื่อโซเชียล จำนวนมาก

คนที่ 2 ไม่ตอบ เพราะ เคยเข้าชมแล้ว

คนที่ 3 ไม่ตอบ เพราะ เคยเข้าชมแล้ว

4. ท่านคิดว่าหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่สามารถสร้างการเรียนรู้ได้ดี

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีประโยชน์มากสำหรับการศึกษาโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นเรื่องราวเหล่านี้มาก่อน หากได้ชมหอภูมิปัญญาแห่งนี้ก็จะได้รับรู้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ในอดีต

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีประโยชน์ เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน

5. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ควรส่งเสริมให้คนกลุ่มใดเข้าชมบ้าง

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

เด็ก เยาวชน ชาวเพชรบูรณ์ เพื่อให้เกิดสำนึกรักท้องถิ่น และสามารถเล่าต่อแก่เพื่อนต่างถิ่นได้

นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง พร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผู้สูงอายุชาวเพชรบูรณ์ เพื่อให้เกิดการตรวจทานข้อมูล จนให้ได้ข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สิ่งนี้จะก่อให้เกิดสำนึกร่วม และห่วงแหน

นักวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการต่อยอดในด้านการวิจัย และการพัฒนา

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

นักเรียน นักศึกษา เยาวชนคนรุ่นใหม่ นักท่องเที่ยว

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

นักเรียน นักศึกษา เด็กเล็ก (การเรียนรู้เริ่มได้ดีที่สุดในวัยนี้) นักท่องเที่ยว คนในชุมชนผู้สูงอายุ (มีเวลาว่างสำหรับการเรียนรู้)

6. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้หรือไม่

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

ควรอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงรากเหง้าของท้องถิ่น

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปและเด็กเยาวชนได้เข้าไปเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ เนื่องจาก เป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ไม่พบบ่อย จะพบเห็นได้โดยทั่วไปแล้ว เช่น พันธุ์มะขามหวานหลากหลายชนิดและบางชนิดหายสาบสูญไปแล้ว เช่น พันธุ์หมื่นจง และบางอย่างเช่น เรื่องราวของช้าง ความซึ้งที่อำเภอน้ำหนาว ซึ่งบาง

คนไม่รู้จัก ไม่รู้ว่าที่อำเภอหน้าหนาวเป็นแหล่งเลี้ยงช้างและมีเรื่องราวเกี่ยวกับคนเลี้ยงช้างด้วย และบางเรื่องที่คนรุ่นใหม่ยังไม่เคยรู้ คือ ที่อำเภอหล่มสัก บริเวณบ้านน้ำซุนก็มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่า เช่น มีแหล่งแร่ทองคำ เป็นต้น

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นสถานที่ ๆ มีการจัดเก็บข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน ได้ไว้อย่างเป็นระบบและน่าสนใจ ถือว่าเป็นพื้นที่ ๆ จะกระตุ้นการเรียนรู้ของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

7. แนวทางส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์มีอย่างไรบ้าง

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ของผู้คนได้ ต้องสามารถตอบรายละเอียดเหล่านี้ประกอบด้วย

1). กลุ่มเป้าหมาย ระบุกลุ่มผู้รับสารให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่อการตระหนักรู้ถึงใคร

2). วัตถุประสงค์ ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่ออะไร ประเด็นใดแยกเป็น

2.1. เพื่อแจ้งทราบว่าเรามี

2.2. เพื่อให้รู้ว่า สิ่งนี้สำคัญอย่างไร มีอะไรในนั้นบ้าง

2.3. เพื่อโน้มน้าวใจว่า หากไม่มาแล้วพลาดอะไร หรือมาแล้วได้อะไร

2.4. เพื่อความบันเทิงใจ ภาคภูมิใจ สะท้อนใจ หรือตลกขบขัน (Emotion or Feeling)

3). สื่อ จากข้อ 1 และ 2 จะนำมาใช้ในการวางแผนเลือกใช้สื่อ ภายใต้กลุ่มคนที่เราจะสื่อสาร และวัตถุประสงค์ของเรา จะใช้สื่อใด เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

4). สารหรือเนื้อหาสาระ จากข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 จะนำมาออกแบบเนื้อหาสาระแบบใด เพราะถ้าเป็นเด็กและเยาวชน อาจต้องใช้เนื้อหาน้อย แต่เน้นรูปภาพ ถ้อยคำ ผ่านสื่อใด ออนไลน์ หรือสื่อท้องถิ่น เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ให้ได้แล้ว สามารถสร้างความตระหนักรู้ผ่านช่องทาง ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเที่ยว การให้ความรู้ตามสถานศึกษา การสร้างคลิป (Clip) ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

1). ควรส่งเสริมให้ครูเพิ่มเติมความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์ให้รักเรียนรู้จัก

2). ควรจัดกิจกรรมพานักเรียนศึกษาดูงาน เข้าชมหอภูมิปัญญา

3). ควรจัดกิจกรรมพิเศษ (Event) ส่งเสริมให้คนเพชรบูรณ์ได้เข้ามาชม และร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในอดีต

8. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

สร้างการรับรู้ในระดับประเทศให้มากขึ้น

คนที่ 2 ตอบ ดังต่อไปนี้

1). ควรปรับปรุงเรื่องสถานที่ และการจัดแสดง (Display) ไม่ให้มีกลิ่นฉุน และฝุ่น

2). ควรรักษาสถานที่ให้สะอาดและพร้อมให้บริการ

3). ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หอภูมิปัญญาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

9. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยนี้

คนที่ 1 ตอบ ดังต่อไปนี้

1). เป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิปัญญาอื่น ๆ ในอนาคต

2). สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้

คนที่ 2 ไม่ตอบ

คนที่ 3 ตอบ ดังต่อไปนี้

ควรมีกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วม เปิดพื้นที่ให้คนนอกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับหอภูมิปัญญาได้ ผ่านกิจกรรมการวิจัย

ความคิดเห็นของนักศึกษา นักเรียน และชุมชน

ได้มีการสัมภาษณ์นักศึกษา นักเรียน และชุมชน จำนวน 22 คน มีคำถามดังต่อไปนี้

1. หลังจากเข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
2. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
3. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความสำคัญอย่างไร
4. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ควรส่งเสริมให้คนกลุ่มใดเข้าชมบ้าง
5. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้หรือไม่
6. มีแนวทางในการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัด

เพชรบูรณ์อย่างไรบ้าง

7. ช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้รู้จักมีทางใดบ้าง ให้นักศึกษายกตัวอย่างว่าควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง
8. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ

คำตอบมีดังต่อไปนี้

1. หลังจากเข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
รู้สึกประทับใจในภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านของชาวเพชรบูรณ์
รู้สึกประทับใจในคนเพชรบูรณ์ที่ทำหอภูมิปัญญาขึ้นมาให้คนรุ่นหลังรู้ถึงวัฒนธรรมเก่า ๆ ของคนรุ่นก่อน

รู้สึกประทับใจเกี่ยวกับวิถีชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์และรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรายังไม่เคยรู้

ได้รู้ถึงภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านมากขึ้น ได้รู้ประวัติความเป็นมาในชิ้นงานต่าง ๆ สนุกกับการได้เข้าชมหอภูมิปัญญา รู้สึกตื่นตาไปกับภาพและเสียง รู้สึกภูมิใจกับวิถีชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการนำเทคโนโลยีในการเข้ามานำเสนอเพิ่มเติม

ได้รู้ที่มาของมะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์ รูปแบบของฝักมะขาม ได้รู้วิถีชาวบ้านสมัยก่อนว่าเป็นมาอย่างไร จนมาสู่รุ่นหลาน ได้รู้จักเครื่องมือต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเอาไว้ใช้

มีความแปลกใหม่ และโดดเด่นในด้านธรรมชาติ ของชาวเพชรบูรณ์ซึ่งมีเครื่องมือการใช้ชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีข้อมูลมากมายที่น่าสนใจให้ศึกษาอีกด้วย

รู้สึกประทับใจเมื่อเข้าชมวิถีชาวบ้านสมัยแต่ก่อนที่มีความหลากหลายโดยที่เราไม่รู้มาก่อนว่า สิ่งที่บ้านทำนั้นควรทำอย่างไร

มีความรู้สึกถึงความแปลกใหม่ ที่ได้รู้ว่าเพชรบูรณ์มีสถานที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์แบบนี้อยู่ด้วย

ความรู้สึกแรกหลังจากได้เข้าชม คือ ภาคภูมิใจในหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เพราะนอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้วยังสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์ในอดีตได้เป็นอย่างดี ทำให้ได้รู้จักบ้านเมืองตัวเองมากยิ่งขึ้น และสิ่งที่น่าภูมิใจไปกว่านั้น คือ ทำให้ได้รู้สึกภูมิใจความเป็นเพชรบูรณ์

ได้ความรู้เรื่องการทำอาชีพดั้งเดิมของคนเพชรบูรณ์ว่ามีวิธีการดำเนินงานอย่างไร รู้สึกภูมิใจในบรรพบุรุษของเรา ที่สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันดีงามมาสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน

รู้สึกภูมิใจ ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีชาวบ้าน รู้ซึ่งถึงวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิต เรียนรู้วิธีการทำเกษตรกรรมและการทำสวน

มีความรู้สึกถึงวิถีของชาวเพชรบูรณ์สมัยก่อน มีความหลากหลายทางภูมิปัญญาของชาวบ้านเพชรบูรณ์ รวมทั้ง มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนเพชรบูรณ์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ทั้งวิธีการทำเกษตรกรรมพื้นบ้าน

ได้มีความรู้ที่หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านได้มีการจัดเล่าเรื่องราวในรูปแบบของภาพจำลองและในวิถีชีวิตของชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการปลูกพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ รวมไปถึงการใช้ชีวิตในป่าและการจักสานอุปกรณ์ในการทำมาหากิน ทำให้พบเห็นแล้วรู้สึกนึกถึงเรื่องราวในสมัยก่อนของชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์

มีความรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนเพชรบูรณ์ในอดีต มีความรู้เกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์เพิ่มขึ้น สามารถเข้าถึงการดำเนินชีวิตของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ในสมัยก่อน ว่ามีการดำเนินชีวิตอย่างไรในการทำเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามซึ่งเป็นของขึ้นชื่อของคนเพชรบูรณ์

ประทับใจ ได้ความรู้ความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดได้อย่างน่าสนใจ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดแสดงผู้เข้าชมสามารถเข้าถึงได้ สิ่งของบางอย่างหายากและไม่มีในปัจจุบัน แต่ที่หอวัฒนธรรมนี้มี

หมั้นยาสูบตากแห้ง ได้รู้วิถีความเป็นอยู่ของชาวเพชรบูรณ์ว่าเป็นอย่างไร ได้รู้วิธีการเกษตรของชาวเพชรบูรณ์ ได้รู้วิถีชีวิตในการใช้ชีวิตในป่าเขา

มีความประทับใจในภูมิปัญญาชาวบ้านและการแบ่งสัดส่วนของชนิดพืชและวิธีการใช้เครื่องมือการทำงาน of ชาวบ้าน มีคำบรรยายไม่ตลอดระยะทางให้เราได้รับรู้ที่มาของสิ่งนั้น ๆ มี

รูปภาพตัวอย่างและรูปปั้นสัตว์ หุ่น และสิ่งมีชีวิตที่หายากและมีระบบเสียง สี กลิ่นของใบยาสูบ ประวัติของพรานป่าในเพชรบูรณ์

รู้สึกประทับใจชาวเพชรบูรณ์ที่มีวิถีการใช้ชีวิตหลาย ๆ อย่างให้ดูอย่างเช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดเพชรบูรณ์แล้วอีกหลาย ๆ อย่าง การที่เราได้เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวเพชรบูรณ์รู้สึกประทับใจที่ได้เข้าไปชมทำให้เราได้รู้ว่าเพชรบูรณ์มีของดีหลายอย่างที่เรไม่เคยรู้มาก่อนทำให้เรารู้ถึงประโยชน์ในการใช้ชีวิตของชาวเพชรบูรณ์และของดีเมืองเพชรบูรณ์ได้รู้ความเป็นมาและประวัติของเพชรบูรณ์และรู้สึกภาคภูมิใจที่คนเพชรบูรณ์ทำให้เมืองเพชรบูรณ์มีของดีมากมายที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์

รู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในโลกของการทำเกษตรกร ทำไร่ ทำนา ทำสวน รู้จักเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีชาวบ้านในการดำรงชีวิตเข้าถึงกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้งและได้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคในการใช้ชีวิต

ประทับใจ ได้รู้ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ ว่าในอดีตมีการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพอย่างไร แต่ละท้องถิ่น แต่ละชุมชนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้

ได้กลิ่นของความเป็นวิถีชาวบ้าน มีที่ทดสอบเสียง กลิ่นของโซนต่าง ๆ วิถีทัศนวิถีชาวบ้านอำเภอต่าง ๆ รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงในอาชีพของแต่ละภูมิภาค ว่ามีวิธีขั้นตอนการทำอย่างไร การเกษตรของแต่ละภูมิภาคได้มีการพัฒนาไปมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปแปรรูปในด้านใดบ้าง

ได้รับความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร ในชีวิตต่าง ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และได้รับความรู้อีกมากมาย

2. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีประโยชน์อย่างไรบ้าง

เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่มีประโยชน์แก่บุคคลรุ่นหลังและเยาวชนสมัยใหม่ ได้ศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์

เป็นสถานที่เก็บอนุรักษ์ความเป็นไทยและภูมิปัญญาต่าง ๆ ไว้ เป็นสถานที่ศึกษาวิถีชีวิตของบุคคลในอดีตว่าแต่ก่อนเขาใช้ชีวิตอย่างไร

มีประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านในอดีตว่าเคยใช้ชีวิตอยู่อย่างไรมาก่อน

ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านต่อไป ทำให้ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านไม่เลือนหายไป เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ ส่งเสริมให้เด็ก ๆ เข้ามาศึกษาความรู้ที่มีมากมาย

คนที่เข้าไปศึกษาได้รู้วิถีชาวบ้าน ทำให้คนรุ่นหลังได้รู้ว่าสมัยก่อนมีความเป็นอยู่อย่างไร มีเครื่องมือที่ชาวบ้านเอาไว้ใช้ ที่เราอาจจะไม่เคยรู้

ทำให้เราได้ทราบถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านเพชรบูรณ์และได้ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ มีหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ของชาวเพชรบูรณ์ในอดีต ซึ่งเป็นหลักฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญของชาวเพชรบูรณ์

มีประโยชน์เป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งสำคัญของวิถีชาวบ้านเมืองเพชรบูรณ์ให้คนรุ่นใหม่และคนที่มีความสนใจได้มาศึกษา

มีประโยชน์คือ 1. สามารถเป็นสถานที่ให้ความรู้กับคนรุ่นใหม่ 2. เป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาให้ศึกษา

ประโยชน์อย่างแรก คือ ทำให้เข้าใจว่าเพชรบูรณ์ของเรามีรากเหง้าที่แท้จริงเป็นอย่างไร ได้รู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของเรา เรื่องการทำมาหากินและอาชีพดั้งเดิมของคนเพชรบูรณ์ มี 6 อย่าง ที่เป็นความภาคภูมิใจของคนเพชรบูรณ์ คือ ข้าว ข้าวโพด มะขามหวาน ใบยาสูบ การหาของป่าและวิถีชีวิตริมแม่น้ำป่าสัก พร้อมทั้งเครื่องมือทำมาหากินและเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยจัดเป็นห้องนิทรรศการที่ทันสมัย สวยงามและมีคุณค่า พร้อมทั้งเนื้อหาที่ละเอียด เข้าใจง่าย จึงทำให้การเรียนรู้ที่ห้องจัดแสดงไม่น่าเบื่อ

มีประโยชน์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับวิถีชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทราบถึงประวัติศาสตร์ของวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ ทราบถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น การดำข้าว การใช้ชีวิตในป่า

รวบรวมวิถีชาวบ้านมาจัดแสดงให้รับชม เป็นสถานที่ให้ความรู้เป็นอย่างดี

มีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ชีวิตประจำวัน การทำเกษตรกรรม การใช้เครื่องมือเครื่องใช้

สามารถทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจในการใช้ชีวิตของชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรและสามารถดำรงชีวิตอย่างไรของชาวบ้านในสมัยนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ นิยมปลูก ข้าว ข้าวโพด ยาสูบและมะขาม มากที่สุด โดยรวมไปถึง การจักสานที่มีการประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ และทำมาหากิน จึงทำให้รู้ว่าชาวบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ในสมัยนั้นมีการใช้ชีวิตอย่างพอดี

วิถีชีวิตของคนเพชรบูรณ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้ และเราสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อรุ่นสู่รุ่นต่อไปได้ และได้รู้จักสิ่งของบางอย่างที่เราไม่เคยเห็นหรือรู้จัก เช่น การดำรงชีพในป่าของคนสมัยก่อน การพึ่งพาอาศัยของแม่น้ำ ลำคลอง ในการทำการเกษตร

เป็นศูนย์กลางความรู้ของคนรุ่นใหม่ สามารถรับรู้ประวัติของจังหวัดเพชรบูรณ์ วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น พิษเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์มีอะไรบ้าง รู้ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด สัตว์ป่าหายาก ของหายากของจังหวัดเพชรบูรณ์

เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เข้าไปศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

ทำให้คนรุ่นหลังได้รู้ถึงการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรในสมัยโบราณ รู้ประวัติความเป็นมาของข้าว สายพันธุ์ประจำพื้นเมืองของอำเภอเขาชัย การเก็บเกี่ยวข้าวโพด และนำมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ต่าง ๆ การปลูกรักษาพันธุ์มะขามต่าง ๆ และนำมาแปรรูปเป็นผลไม้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเก็บยาสูบ ใบยาสูบก่อนนำมาแปรรูป การดำรงชีวิตของนายพรานป่า การล่าสัตว์ในป่าลึก

ได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของชาวบ้านเพชรบูรณ์และวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่ก่อนตอนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก พร้อมทั้งเครื่องมือทำมาหากินและเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และแถมยังได้รู้ถึงของดีและของขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์อีกหลายอย่าง เช่น การปลูกมะขามหวาน การทำยาสูบ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้ชีวิตริมแม่น้ำป่าสัก

ได้รู้จักวิถีชาวบ้านในการเกษตรกร ได้รู้จักการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ได้รู้จักของดีในจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น มะขาม ยาสูบ ได้รู้จักการแปรรูปอาหาร

ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้รู้เรื่องราวความเป็นอยู่ของคนในอดีต

เป็นแหล่งให้ความรู้กับคนรุ่นใหม่ ทำให้รู้ถึงการใช้ชีวิตในอดีต การทำอาชีพต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค ความเป็นอยู่ในสมัยก่อน

ทำให้เราได้รับประโยชน์และภูมิปัญญากับวิถีชาวบ้านในเพชรบูรณ์ในสิ่งที่เราไม่รู้ เช่น การปรุงยาสมุนไพรชนิดต่าง ๆ การทำไม้กวาด เครื่องจักสาน การทอผ้า และการตีมีด และอื่น ๆ

3. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความสำคัญอย่างไร

ควรส่งเสริมให้กับคนทุก ๆ กลุ่มไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่หรือเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ให้ได้ไปศึกษาดูงานของวิถีชาวบ้านได้

เป็นสถานที่สำคัญทางการศึกษาของคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

เป็นแหล่งชี้้นำความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่และเป็นแหล่งวัฒนธรรมของชาวเมืองเพชรบุรีและเป็นอาคารสำนักงานกาชาดที่อยู่ในบริเวณสวนสาธารณะเพชรบุรีได้จัดเป็นหอแสดงภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนเพชรบุรีแบ่งเป็นเรื่องการทำมาหากิน อาชีพดั้งเดิมของคนเพชรบุรี 6 เรื่องด้วยกัน คือ ข้าว ข้าวโพด มะขามหวาน ใบยาสูบ การหาของป่า และวิถีชีวิตริมแม่น้ำป่าสัก พร้อมทั้งเครื่องทำมาหากินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยจัดเป็นห้องนิทรรศการที่ทันสมัยสวยงามและมีคุณค่ายิ่ง

แสดงถึงภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านที่ดีของจังหวัดเพชรบุรี เป็นที่ศึกษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านที่มีมา เป็นสถานที่เก็บความทรงจำที่ดีของวิถีชาวบ้านที่มีมา

ปลูกฝังคนรุ่นใหม่ รุ่นต่อไป เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลวิถีชาวบ้าน ไว้ให้คนรุ่นใหม่มาศึกษา

เป็นพื้นที่สำหรับศึกษาอดีตซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในยุคสมัยก่อนซึ่งประกอบด้วยการดำรงอยู่ในป่าเขาและการประกอบอาชีพ อีกทั้งภายในหอภูมิปัญญายังมีสิ่งของในอดีตที่สื่อถึงการเป็นอยู่ของชาวเพชรบุรีในอดีตอีกด้วย

มีความสำคัญที่แสดงถึงวิถีชีวิตการทำมาหากินของคนเพชรบุรีในอดีตทั้ง 6 เรื่อง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขาม แม่น้ำป่าสัก การใช้ชีวิตในป่าบนเขาที่เป็นการดำรงชีวิตที่สำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบุรีกันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์หรือเป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริงของคนเพชรบุรีอีกด้วย

เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลวิถีชาวบ้านและภูมิปัญญาชาวเพชรบุรีไว้ให้คนรุ่นใหม่มาศึกษา

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบุรี เป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้คนได้เข้าใจได้รู้จักและจะได้รักบ้านรักเมือง หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบุรีนี้จะแสดงถึงรากเหง้าความเป็นตัวตนที่แท้จริงของคนเพชรบุรี เพราะหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบุรีจะนำเสนอวิถีชีวิต อาชีพดั้งเดิมของคนเพชรบุรีไว้อย่างละเอียดมาก

ถือได้ว่าหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเป็นอัตลักษณ์เป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริงและแสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็นการดำรงชีวิตสำคัญแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบุรีให้ผู้เข้าชมเรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอด

เป็นสถานที่รวบรวมไว้เพื่อการชื่นชม และศึกษาหาความรู้ เช่น วิถีชาวบ้าน การทำยาสูบ ปลูกข้าว มะขาม ข้าวโพด

เพื่อให้รู้ภูมิปัญญาและวิถีคนเพชรบูรณ์พร้อมทั้งเครื่องมือทำมาหากินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสืบสารวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของเพชรบูรณ์ และเรียนรู้ด้านต่าง ๆ

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความสำคัญที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในสมัยก่อน เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาวบ้าน ให้กลุ่มคนรุ่นหลังได้ดูและได้ศึกษา เช่น นักเรียน นักศึกษาหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในจังหวัดเพชรบูรณ์ อีกทั้งยังเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการปลูกพืชในเพชรบูรณ์ ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านนี้สามารถสร้างเอกลักษณ์ให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์เราได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก อยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อในอดีตจนถึงปัจจุบัน

เป็นอัตลักษณ์ เป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริง ให้ประชาชนหรือคนเพชรบูรณ์และผู้เข้าชม ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ อนุรักษ์ และสืบทอด ให้คงอยู่ไปกับคนเพชรบูรณ์

มีความสำคัญต่อคนรุ่นหลังเป็นอย่างมากเพราะเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่นของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำไปใช้สืบทอดหรือเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังต่อไป

เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่คู่กับควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ ตราบนานเท่านาน

มีความสำคัญสำหรับการศึกษาของคนรุ่นหลัง ให้รู้ถึงวิถีภูมิปัญญาของชาวบ้านการใช้ชีวิตการทำงานเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ของพรานป่า และสัตว์ป่าที่หายากในจังหวัดเพชรบูรณ์

มีความสำคัญเพราะหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นแหล่งเผยแพร่เกี่ยวกับชาวเพชรบูรณ์ การใช้ชีวิตและวิถีการอยู่ของชาวเพชรบูรณ์ว่าเป็นอย่างไร และเป็นแหล่งให้ความรู้หลายอย่างเกี่ยวกับเพชรบูรณ์ให้รู้ถึงความสำคัญและการอยู่ของชาวเพชรบูรณ์และให้รู้ถึงของดีเมืองเพชรบูรณ์

เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในเกษตรกรรมและยังเป็นที่ศึกษาดูงานให้กับนักเรียน นักศึกษาและอาจารย์เพื่อใช้ในการประกอบการเรียนและการสอน

เป็นแหล่งความรู้ และเป็นแหล่งข้อมูลของชาวเพชรบูรณ์ของคนรุ่นเก่า ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งที่อนุรักษ์ และสืบทอดจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่

จำลองการใช้ชีวิตสมัยก่อนในทุกพื้นที่ของเพชรบูรณ์มาไว้ที่นี้ที่เดียว เป็นการอนุรักษ์การใช้ชีวิตและเครื่องมือการทำเกษตรด้านต่าง ๆ เพื่อให้ระลึกถึงคนเก่าแก่

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้าน ถือว่าเป็นสถานที่สำคัญ เพราะ มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีชาวบ้านรวบรวมไว้ในหอ ใ้ให้ประชาชนเข้าไปเรียนรู้ในภูมิปัญญาต่าง ๆ

4. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ควรส่งเสริมให้คนกลุ่มใดเข้าชมบ้าง

มีความสำคัญในด้านการรักษาภูมิปัญญาของชาวบ้านในเพชรบูรณ์ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ได้

ส่งเสริมให้กับคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เช่น เด็กยุคใหม่ ประชาชนทั่วไปและนักศึกษาที่ต้องการหาความรู้

แนะนำให้เด็กรุ่นใหม่ได้รับการเข้าชมเพื่อให้ค้นคว้าหาความรู้ ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านในอดีต

กลุ่มวัยรุ่น ยุคใหม่ที่ยังไม่รู้ถึงภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ กลุ่มเด็กได้เข้ามาศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้าน

เด็ก นักเรียน นักศึกษา และคนรุ่นใหม่

เด็กเล็ก และเยาวชนเพื่อใช้เป็นความรู้ เพื่อที่จะปลูกฝังความรู้และความเป็นชาวเพชรบูรณ์ให้แก่คนรุ่นใหม่สืบต่อไป

กลุ่มชาวบ้านที่มีความสนใจวิถีชาวบ้านและกลุ่มนักเรียนนักศึกษาและคนรุ่นใหม่

เด็กนักเรียน นักศึกษา และคนรุ่นใหม่ ชาวบ้านในพื้นที่

ควรให้ทุกกลุ่มได้เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เพราะจะได้พัฒนาหรือสร้างจิตสำนึกของคนเพื่อทำให้เกิดความรักบ้านรักเมือง โดยเฉพาะคนเพชรบูรณ์จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเข้าชมหอนี้

ควรส่งเสริมเยาวชน ประชาชน คนเพชรบูรณ์ทุกเพศ ทุกวัยให้เข้าชม เพราะว่า เราเป็นคนเพชรบูรณ์ ควรทราบวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และควรทราบของดีของขึ้นชื่อเพชรบูรณ์ เช่น มะขามหวาน ข้าวเม็ยลิ้มผัว ข้าวพญาลิ้มแกง เพราะเราเป็นคนเพชรบูรณ์รู้ทุก ๆ อย่างเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนเพชรบูรณ์

ทุกกลุ่ม ทุกระดับ และประชาชนทั่วไป

ควรส่งเสริมให้ทุกกลุ่มวัยเข้าไป เพราะเราสามารถเรียนรู้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ สามารถเรียนรู้วิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ในสมัยก่อนได้ เพราะทุกพื้นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน

มี 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มนักเรียนและนักศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในเรื่องราวภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

สามารถเข้าชมได้ทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกอาชีพ เพราะในปัจจุบันไม่ว่าเป็นวัยไหนก็ยังไม่สามารถเข้าถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในสมัยก่อน เราจึงควรสนับสนุนคนทุกกลุ่ม ทุกวัยเพื่อจะได้มีความรู้มากขึ้น เช่น นักเรียน นักศึกษา วัยทำงาน เด็ก ๆ คนต่างจังหวัด

ควรส่งเสริมให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษา รุ่นหลังได้เข้ามาศึกษาค้นคว้า และคนนอกพื้นที่ได้เข้ามาศึกษาประวัติจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

ควรส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา ให้เข้าชม นักท่องเที่ยว คนต่างจังหวัด

กลุ่มนักเรียนระดับประถม มัธยมศึกษา กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย บุคคลทั่ว ๆ ไป และนักท่องเที่ยว

ควรเป็นนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการหาความรู้และประวัติความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์

ให้คนรุ่นใหม่ที่ต้องการศึกษาภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพื่อการศึกษาและในการประกอบอาชีพ

กลุ่มนักเรียน และกลุ่มนักศึกษา เพื่อจะได้ศึกษาความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนรุ่นหลัง กลุ่มเกษตรกร เพื่อจะได้รู้ความเป็นมาของรุ่นเก่า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

เยาวชนและบุคคลทั่วไป คนสมัยใหม่ นักเรียน นักศึกษา

นักเรียน นักศึกษา เพราะจะได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้

5. หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้อย่างไร

จะได้รู้ถึงชีวิตของคนสมัยก่อน และภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์

จำเป็นเพื่อให้ประชาชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ รับฟังและช่วยอนุรักษ์ไว้

เพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนในอดีตและเรื่องการทำมาหากิน อาชีพ การหาของป่าและการทำไร่ ทำนา และการใช้ชีวิตของคนริมแม่น้ำป่าสัก พร้อมเครื่องมือการทำมาหากินของคนในอดีตที่ทำให้เด็กรุ่นหลังได้เห็นและได้ศึกษา

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นสถานที่หนึ่งที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีทั้ง ประวัติความเป็นมาของวิถีชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์ เพื่อแบ่งปันความรู้ของภูมิปัญญา และวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ให้คนในจังหวัดและต่างจังหวัดได้รับรู้

เป็นแหล่งที่รวบรวมข้อมูลของจังหวัดตนเอง จึงจำเป็นต้องศึกษา

มีหลักฐานในเชิงประวัติศาสตร์ อยู่มากมายและเหมาะแก่การศึกษาข้อมูลมากที่สุด ด้วยหลักฐานและบันทึกข่าวในหอภูมิปัญญานั้นมากที่จะศึกษาเพชรบูรณ์เกือบทั้งจังหวัดในทีเดียว

เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษ ได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาให้เรามีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ความรู้ เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคม

เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลของจังหวัดตัวเองจึงจำเป็นต้องศึกษา

ความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเรียนรู้ คือ เพื่อให้เรียนรู้และสำนึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ในปัจจุบันนี้ไม่มีให้ได้เห็นแล้ว ทั้งมีเนื้อหาที่เข้าใจได้ง่ายและน่าติดตาม

ศึกษาเพื่อรู้ว่าภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์เป็นอย่างไร วิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์เป็นอย่างไร รู้ถึงอาชีพของชาวบ้าน ผลผลิต เช่น การปลูกยาสูบ การปลูกข้าวโพด และมะขาม

เพื่อศึกษารากเหง้า และวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาไว้

มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปศึกษาเรียนรู้ถึงคนในสมัยก่อนที่ใช้ชีวิตประจำวันอย่างไร ในการดำรงชีวิต การทำเกษตร การทำพืชไร่ พืชสวน

หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มีความจำเป็นที่ต้องเข้าไปศึกษาเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มของนักเรียนและนักศึกษาเพื่อศึกษาหาความรู้ในวิถีชีวิตของชาวบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำมาเผยแพร่ให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาวบ้านในสมัยก่อนของจังหวัดเพชรบูรณ์ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรและมีการดำรงชีวิตเช่นไร

มีความจำเป็นที่ต้องเข้าไปศึกษา เพราะ เราเป็นคนเพชรบูรณ์ จึงจะต้องเรียนรู้ความเป็นมาของจังหวัดที่เป็นบ้านเกิดของตนเอง และนำความรู้ไปเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังและเพื่อนที่อยู่ต่างจังหวัดได้ เพราะเวลามีคนถามเกี่ยวกับเพชรบูรณ์เราก็จะสามารถตอบคำถามและให้ความรู้แก่เขาได้

เราควรที่จะเข้าไปศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อสืบทอดให้คนรุ่นหลังต่อไป ประวัติของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์จะได้ไม่สูญหายไป

เพื่อให้รู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเพชรบูรณ์

เพื่อให้ได้รู้ที่มาของพืชพันธุ์และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างแท้จริง เรียนรู้การทำการเกษตรและการแปรรูปของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การดำข้าว การตากยาสูบ การเก็บข้าวโพด การตัดมะขาม วัฒนธรรมของคนสมัยก่อน

มีความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาเพราะเป็นแหล่งเผยแพร่เกี่ยวกับวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เพราะคนรุ่นหลังส่วนมากก็ยังไม่รู้เกี่ยวกับวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ว่ามีวิถีการใช้ชีวิตอย่างไรและมีของดีอะไรบ้างในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ขึ้นชื่อเพราะฉะนั้นหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ จึงมีความจำเป็นที่ควรเข้าไปศึกษาหาความรู้

จำเป็น เพราะได้รู้ถึงความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รู้ถึงความเป็นอยู่ของแต่ละอำเภอ แต่ละท้องถิ่น ว่ามีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอย่างไรบ้าง

มีความจำเป็นที่การเข้าไปศึกษา เพราะ เป็นของดีเมืองเพชรบูรณ์ 6 อย่าง คือ ข้าว มะขาม ยาสูบ แม่น้ำป่าสัก ข้าวโพดและการใช้ชีวิตในป่าบนเขา

ศึกษาการสืบทอดแบบรุ่นต่อรุ่น ถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แต่วิถีชาวบ้าน ยังคงใช้ชีวิตแบบเดิม เช่น การตากใบยา ยังใช้กระบวนการสืบทอดกันมาสมัยเก่าอยู่

เข้าไปเพื่อค้นคว้า ศึกษา หาความรู้เพิ่มเติม

6. มีแนวทางในการส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างไรบ้าง

การทำใบปลิวหรือสื่อส่งเสริมวัฒนธรรมภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านของชาวเพชรบูรณ์ ให้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

ช่วยส่งเสริมให้เรื่องการจัดกิจกรรม เชิญชวนชาวบ้านหรือคนเพชรบูรณ์จัดงาน การละเล่น กิจกรรม

ส่งเสริมทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ เชิญชวนนักเรียน นักศึกษา ชาวบ้านหรือคนเพชรบูรณ์ ช่วยในการจัดงาน และการละเล่นต่าง ๆ

นำเสนอวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่น่าสนใจในจังหวัดเพชรบูรณ์ จัดกิจกรรมในการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมเพื่อตระหนักรู้ถึงวัฒนธรรม

มีทั้งแนวคิดและวิถีการใช้ชีวิตของชาวบ้านในอดีตทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้สิ่งของที่มีให้ชม อย่างเช่น ความสำคัญของการเป็นอยู่ที่ครั้งก่อน เคยเป็นวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์ และเป็นรากฐานสำคัญของชาวเพชรบูรณ์

จัดกิจกรรมที่แสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเพชรบูรณ์ให้ทุกคนรู้จักและเข้าชม

ส่งเสริมทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ เชิญชวนนักเรียน นักศึกษา ชาวบ้านหรือคนเพชรบูรณ์ ช่วยในการจัดงานการละเล่นต่าง ๆ

จัดกิจกรรมที่แสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเพชรบูรณ์ให้ทุกคนรู้จักและเข้าชม

มีแนวทางหลายช่องทาง คือ ผ่านทางการบรรยาย เล่าเรื่อง ผ่านทางภาพถ่ายทั้งภาพเก่าและภาพใหม่ โดยใช้การจัดนิทรรศการ หรือผ่านทางสื่อโซเชียลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ทั้งนี้คือการได้เข้าไปในสถานที่จัดแสดงจะส่งเสริมให้เรียนรู้ได้มากกว่า

แนวทางในการอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น การฟื้นฟู การพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนให้ตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิต

ส่งเสริมให้คนเข้าไปดูหอภูมิปัญญา นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ เข้าร่วมโครงการสืบสานประเพณีจังหวัดเพชรบูรณ์

การส่งเสริมโดยตระหนักถึงด้านการเรียนและการศึกษาของเด็ก ๆ ในปัจจุบันนี้ให้เรียนรู้ เพื่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมของชาวบ้านในสมัยก่อนได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นวิถีชีวิตของคนในสมัยนั้น จึงสามารถทำให้ถ่ายทอดความรู้ต่อคนรุ่นหลัง ปัจจุบันจึงมีความส่งเสริมด้านการเรียนรู้ และการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของคนในสมัยก่อน

จัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ในที่ต่าง ๆ ตามถนน เวลาคนที่ขับรถจะได้เห็นแล้วเขาสนใจก็จะสามารถไปชมได้ถูก แนะนำให้น้อง ๆ หรือคนที่ไม่เคยศึกษามาชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ พาครอบครัว หรือเพื่อนเข้าไปชมจะทำให้มีคนรู้จักมากขึ้น จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติได้เข้ามาดูเกี่ยวกับคนเพชรบูรณ์ในอดีต ช่วยกันอนุรักษ์และดูแล

ส่งเสริมในการท่องเที่ยวและการรักษามรดกของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้คนต่างถิ่นมาเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์อย่างมากและจัดกิจกรรมทางหอภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้และวัฒนธรรมทางจังหวัด

ให้พ่อแม่ผู้ปกครองปลูกฝังให้เรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ การประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้าน การจัดแผนการศึกษาในหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้าน

ควรมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมของวิถีชีวิตของชาวบ้านเพชรบูรณ์เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักประวัติของบรรพบุรุษความเป็นมาของชาวเพชรบูรณ์และควรมีกิจกรรมที่สามารถให้เด็กรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น แข่งวาดภาพ การแสดงละครเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเพชรบูรณ์ในสมัยก่อน

ให้ความสนใจในการจัดประเพณีอย่างสม่ำเสมอ และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละอำเภอ แต่ละท้องถิ่นให้มีความมั่นคงยาวนานสืบสานต่อคนรุ่นหลัง

ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของคนและวิถีชีวิตในอดีตว่ามีความสำคัญอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้สืบต่อไป

ส่งเสริมให้คนรุ่นหลังตระหนักในชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อน สืบทอดกันเป็นรุ่นต่อรุ่น

จัดออกบูธตามงานต่าง ๆ เพื่อให้คนรู้จักมากขึ้น จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประจำจังหวัด ปลุกฝังให้เด็กรุ่นหลังอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านให้อยู่สืบไป

7. ช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้รู้จักมีทางใดบ้าง ให้นักศึกษายกตัวอย่างว่าควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง

การสร้างเพจ เฟซบุ๊ก การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ หรือการทำใบปลิว

ทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค โฆษณา เฟซบุ๊ก ไลน์ ทีวี ตั้งเพจไว้เพื่อให้คนในโซเชียลเห็นและแชร์ ตัวอย่าง ถ่ายรูปตอนทำกิจกรรมลงในแฟนเพจ

แนะแนวตามสถานศึกษาต่าง ๆ ประกาศตามเสียงตามสาย แจกใบปลิว กิจกรรม เช่น ให้นักเรียนหรือนักศึกษาเข้าร่วมมือในกิจกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้าชมนิทรรศการ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ

ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ

เฟซบุ๊ก โพสต์เฟซเชิญชวนให้คนมาเข้าชม ป้ายโฆษณา ถ่ายวิดีโอ หอภูมิปัญญาลงยูทูป จัดเข้าชมนิทรรศการที่เกี่ยวข้องหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ ให้ชาวบ้านระแวกนั้นนำของมาทำร่วมกัน เช่น การสานของต่าง ๆ จากไม้ไผ่ การมัดข้าวทำอย่างไร เด็ก ๆ จะได้เห็น คนรุ่นใหม่จะได้เห็นวิถีชาวบ้าน

เว็บไซต์มหาวิทยาลัย แฟนเพจในเฟซบุ๊ก ไลน์ โทรทัศน์ ยูทูป กิจกรรมที่แนะนำก็คือ การตอบปัญหาเกี่ยวกับหอภูมิปัญญา การประกวดเรียงความเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์

เผยแพร่ทางประเพณี และงานเฉพาะกิจต่าง ๆ สื่อข่าวสารและสื่อการศึกษา สื่อโซเชียล ทีวี กิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นเกมส์พัฒนาสมอง ออกกำลังกายเพื่อกระตุ้นร่างกาย กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทางสื่อ

โฆษณาทางเฟซบุ๊ก ทีวี ไลน์ หรือสร้างเว็บโปรโมท ควรมีกิจกรรม ตอบปัญหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การประกวดภาพถ่าย

เฟซบุ๊ก ที่ชื่อ หอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ จากบุคคลที่รู้จัก อาทิ อาจารย์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ และเสียงตามสายของเพชรบูรณ์

การโพสต์ลงเฟซบุ๊ก หรือสร้างเพจของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านของคนเพชรบูรณ์
และจัดกิจกรรมเชิญชวนดูงานในหอภูมิปัญญา

การจัดนิทรรศการ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของจังหวัด งานประเพณีต่าง ๆ การจัด
กิจกรรมในหอภูมิปัญญา การดูหนังสั้นในหอภูมิปัญญา

เสียงตามสายของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ แผ่นพับแจก ติดตามการสื่อสารตาม
ช่องทางอินเทอร์เน็ต กิจกรรมเช่น กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญา การละเล่นพื้นบ้านของ
จังหวัดเพชรบูรณ์ การทำอาหารพื้นบ้าน

การจัดกิจกรรมแบบส่งเสริมวัฒนธรรมเปิดให้เข้าชม จัดกิจกรรมแบบประชาสัมพันธ์
ให้กับชาวบ้านหรือกลุ่มนักท่องเที่ยว จัดนิทรรศการภูมิปัญญาไทยโดยประดิษฐ์และเครื่องจักสาน
โดยลงมือทำ

เสียงตามสาย วิทยุ เฟซบุ๊ก ไลน์ ใต้จี ติดประกาศตามถนน กิจกรรมเช่น จัดนิทรรศการ
ให้ชาวเพชรบูรณ์ได้เข้าไปดู จัดกิจกรรมให้ความรู้ หรือทำตลาดย้อนยุค คนจะได้มาเที่ยวแล้วก็ได้
ความรู้ไปด้วย

กิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถให้ความบันเทิง ความรู้ให้แก่ผู้มา แยกโบว์ชัวร์ การประชาสัมพันธ์
การแชร์เฟซบุ๊ก การติดแผ่นป้ายตามสถานที่ต่าง ๆ

ใบปลิว ทีวี ยูทูบ เฟซบุ๊ก ไลน์ อินตาแกรม วิทยุ เชิญชวนให้นักเรียนต่างจังหวัดเข้ามา
เรียนรู้ศึกษาวิถีชีวิตของชาวเพชรบูรณ์

การแจกใบปลิว ประชาสัมพันธ์ผ่านโรงเรียน และมหาวิทยาลัย รวมถึงสถานศึกษาต่าง
ๆ ลงสื่ออินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ กิจกรรม เช่น การแจกทุนการศึกษาเมื่อเข้าไปชมในหอภูมิ
ปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์จนครบและมาตอบคำถามทางเว็บไซต์หรือสื่อต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้น
เพื่อชิงรางวัลทุนการศึกษาและมีของรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย

การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้รู้จักควรมีการใช้เครื่องเสียงประกาศรอบเพชรบูรณ์และ
การติดป้ายโฆษณาที่ให้เห็นชัด ๆ และมีการแจกโบว์ชัวร์ชวนเชิญให้มาดูหอภูมิปัญญาและวิถี
เพชรบูรณ์ ควรมีกิจกรรมจัดนิทรรศการและจัดบูธให้นักเรียนและนักศึกษาได้เข้าชมได้สัมผัส
ได้ทดลองทำกิจกรรม

อินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก จัดบูธประชาสัมพันธ์ จัดเป็นโอท็อป จัดให้มีการละเล่นพื้นเมือง

จัดนิทรรศการหรือจัดบุรุษให้นักเรียนและนักศึกษาเข้ามาชมและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ แจกใบโบว์ชัวร์ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิต ทำซีดี เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของจังหวัดเพชรบูรณ์แจกคนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยว

ทำป้ายจัดเป็นสถานที่ต้องห้ามพลาด จัดกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ เล่นเกม แจกของรางวัล ตอบคำถามเกี่ยวกับหอภูมิปัญญา

จัดบุรุษตามห้างต่าง ๆ เพจเฟซบุ๊ก แจกใบปลิว จัดร้านค้าของที่ระลึกแจก

8. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ

ควรมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำหรือให้ความรู้รายละเอียดเกี่ยวข้องกับหอภูมิปัญญา

ช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาให้ยั่งยืนต่อไป เพื่อคนหลังจะได้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาเกี่ยวกับคนเพชรบูรณ์

เปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น

ควรมีสิ่งแปลกใหม่ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น เพิ่มเนื้อหาภายในให้มากขึ้น เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอชิ้นงาน

หอภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์คนทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก ควรจัดกิจกรรมให้คนเข้าไปศึกษาข้อมูล

อยากให้หนังสืออีบุ๊ก (E-Book) ที่มีประวัติศาสตร์ในอดีตและเพื่อความรู้ความสนใจ มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

หอภูมิปัญญาและวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์คนทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก ควรจัดกิจกรรมให้คนเข้าไปศึกษาข้อมูล

ควรมีการจัดนิทรรศการนอกพื้นที่ ควรมีวิทยากรไปอธิบายและให้ความรู้ตามโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ

ควรรณรงค์ให้เยาวชน ประชาชน คนเพชรบูรณ์เข้าไปชมให้มากกว่านี้ เช่น ไปทัศนศึกษาสถานที่ ทำให้เยาวชนได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้น

ควรมีข้อมูลมากกว่านี้

ควรมีการจัดนิทรรศการของหอภูมิปัญญาประจำปี

ควรจัดทัวร์ให้นักเรียนและนักศึกษาเข้าชมหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์
ควรจัดกิจกรรมให้กับชาวบ้านและกลุ่มนักเรียนนักศึกษาได้เข้า ประดิษฐ์จักสานให้เกิดผลิตภัณฑ์เพื่อนำออกขายเป็นรายได้

อยากให้มียุทธศาสตร์ต่าง ๆ อยากให้ข้อมูลมากขึ้น อยากให้สถานที่ใหญ่ขึ้น เพราะจะ
 ได้รับคนได้มากขึ้น อยากให้ส่งเสริมให้คนเพชรบูรณ์เข้าไปดูมาก ๆ อยากให้มีประกาศแนะนำ ให้
 คนที่ไม่รู้ได้เห็น อยากให้สถานที่น่าสนใจและน่าเข้ามาชมมากขึ้น อยากให้ทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว
 อยากให้ทำการปรับปรุงสถานที่ แยกโซนของแต่ละเรื่องเป็นห้อง ๆ มีเจ้าหน้าที่มาแนะนำสถานที่
 การบริการน้ำดื่มให้ผู้มาเยี่ยมชม ควรจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้
 ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดให้มากกว่านี้ ส่งเสริมให้มีสถานที่ท่องเที่ยวให้
 มากกว่านี้

การโปรโมทและเชิญชวนให้เข้ามาชมและให้ทุกคนรับรู้มาก ๆ ทดลองและสัมผัสการทำ
 การเกษตร วิธีการทำข้าว เช่น การดำข้าว ปลูกข้าว ฝัดข้าว วิธีการทำยาสูบ และได้ทดลองหั่นเอง
 ควรทำสถานที่ให้ใหญ่และกว้างขึ้นกว่านี้และควรมีของฝากเพื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยว
 ชม

ควรมีพื้นที่ในการจัดรูปแบบจำลองให้กว้างกว่านี้ ควรสร้างบรรยากาศให้สมจริง
 กว่าเดิม

ควรขยายหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ให้กว้างมากกว่านี้ ควรมีวิทยากรให้
 ความรู้และอธิบายเพื่อให้ความรู้และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

ทำป้ายเพื่อให้เป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แวะชมเพิ่มขึ้น ทำสถานที่
 ไว้ถ่ายรูปมากขึ้น

อากาศร้อน ควรมีแอร์ ตู้น้ำดื่ม น่าจะมีไกด์มาแนะนำหรืออธิบาย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเพชรบูรณ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยนำเสนอเนื้อหาสำคัญ 6 เรื่องด้วยกัน คือ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบ มะขามหวาน แม่น้ำป่าสักและชีวิตในป่าบนเขา เรื่องราวเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงถึงวิถีชีวิตที่เป็นการดำรงชีพสำคัญในแต่ละช่วงเวลาตามประวัติศาสตร์ของคนเพชรบูรณ์ อันถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์หรือเป็นการแสดงถึงรากเหง้าตัวตนที่แท้จริงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชน ประชาชนคนเพชรบูรณ์ และผู้เข้าชม ได้เรียนรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ พร้อมทั้งช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ควบคู่ไปกับความเป็นคนเพชรบูรณ์ตราบนานเท่านาน

2. แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ

2.1. การกำหนด กลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารให้ชัดเจนว่า ต้องการสื่อสารเพื่อการตระหนักเรียนรู้ถึงใคร การกำหนดวัตถุประสงค์ว่า ต้องการสื่อสารเพื่ออะไร ประเด็นใด แยกเป็น เพื่อแจ้งทราบว่าเรามี เพื่อให้รู้ว่าสิ่งนี้สำคัญอย่างไร มีอะไรในนั้นบ้าง เพื่อโน้มน้าวใจว่า หากไม่มาแล้วพลาดอะไร หรือมาแล้วได้อะไร และเพื่อความบันเทิงใจ ภาคภูมิใจ สะท้อนใจ หรือตลกขบขัน การวางแผนเลือกใช้สื่อจากกลุ่มคนที่จะสื่อสาร วัตถุประสงค์ จะใช้สื่อใด เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สารหรือเนื้อหาสาระนำมาออกแบบเนื้อหาสาระแบบใด เพราะถ้าเป็นเด็กและเยาวชน อาจต้องใช้เนื้อหาน้อย แต่เน้นรูปภาพ ถ้อยคำผ่านสื่อใด หรือสื่อท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อวิเคราะห์ได้แล้ว สามารถสร้างความตระหนักรู้ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเที่ยว การให้ความรู้ตามสถานศึกษา การสร้างคลิป ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเพชรบูรณ์ให้นักเรียนรู้จัก ควรจัดกิจกรรมพานักเรียนทัศนศึกษาดูงาน เข้าชมหอภูมิปัญญา ควรจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมให้คนเพชรบูรณ์ได้เข้ามาชม และร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในอดีต

2.2. ให้มีการทำใบปลิวที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ให้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรม เชิญชวน ชาวเพชรบูรณ์จัดงาน การละเล่น รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา มีการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ มีการบรรยาย เล่าเรื่อง ผ่านทางภาพถ่าย ใช้ในการจัดนิทรรศการ ผ่านทางโซเชียล ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนให้ตระหนักในความสำคัญของวิถีชีวิต ส่งเสริมให้คนเข้าไปดู และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการทำกิจกรรม โครงการสืบสานประเพณี การส่งเสริมในด้านการเรียน การสอนของเด็ก เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม จัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ในต่าง ๆ ตามถนน แนะนำเด็ก ๆ ครอบครัวย จัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ การประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรม ทักษะศึกษา การจัดการการศึกษา การจัดกิจกรรม แข่งวาดภาพ การแสดงละคร การจัดประเพณีอย่างสม่ำเสมอ

2.3. ด้านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างเพจ เฟซบุ๊ก การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ การทำใบปลิว โซเชียลเน็ตเวิร์ค โฆษณา ไลน์ ทีวี การตั้งเพจไว้เพื่อให้คนในโซเชียลเห็นและแชร์ การแนะนำตามสถานศึกษา การประกาศเสียงตามสาย แจกใบปลิว กิจกรรมเช่น ให้นักเรียน หรือนักศึกษาเข้าร่วมมือในกิจกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนเข้าชมนิทรรศการ การทำเว็บไซต์มหาวิทยาลัย แฟนเพจในเฟซบุ๊ก ยูทูบ การประกวดเรียงความ การแจกทุนการศึกษาเมื่อเข้าชม มีการชิงรางวัลทุนการศึกษา และรางวัลอื่น ๆ การเผยแพร่ทางประเพณี งานเฉพาะกิจต่าง ๆ สื่อข่าวสาร สื่อการศึกษา สื่อโทรทัศน์ กิจกรรม เช่น การละเล่นพื้นบ้านของจังหวัด การทำอาหารพื้นบ้าน การทำตลาดย้อนยุค มีการจัดทำซีดีแจกนักท่องเที่ยว มีการจัดทำร้านขายของที่ระลึก

5.2 อภิปรายผล

1. ศักยภาพสถานภาพของหอภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์ มีหลากหลายด้วยกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวณิศา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม ที่ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์วัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพที่หลากหลายทั้งทางด้านการเกษตรและการค้าขายเชิงวัฒนธรรมที่ควรจะอนุรักษ์และให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ศึกษา

2. แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์

2.1. การถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญายังไม่ได้มีการถ่ายทอดอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ งานวิจัยของวณิศา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม ที่ศึกษาการจัดการความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์วัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ยังขึ้นอยู่กับความสนใจเป็นรายบุคคลและการถ่ายทอดผ่านครัวเรือนยังไม่มี การจัดอบรมองค์ความรู้ให้กับลูกหลานหรือผู้สนใจทั่วไป การกระจายองค์ความรู้ยังไม่มีช่องทางเผยแพร่ที่เหมาะสม หรือมีรูปแบบที่ชัดเจน

2.2. หอภูมิปัญญาชาดการประชาสัมพันธ์ สถานที่ค่อนข้างคับแคบและขาดการดูแลทำความสะอาด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ทองอินทร์ และสายรุ้ง ดินโคกสูง ที่ศึกษาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีปัญหาที่ขาดการดูแลรักษาที่เหมาะสมทำให้เกิดความทุดโทรม มีวัตถุแสดงน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลสถานที่และให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม ขาดการอำนวยความสะดวก ขาดงบประมาณในการพัฒนา ควรเพิ่มความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการสร้างสื่อออนไลน์ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจ มีการจัดกิจกรรมช่วงเทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล มีการปรับปรุงและพัฒนา เว็บไซต์ นิตยสาร และแผ่นพับ

2.3. สามารถนำไปประยุกต์เพื่อการประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ แสงทองดี ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีการนำภูมิปัญญาไปใช้เพื่อการค้าการพาณิชย์ได้

2.4. แนวทางการส่งเสริมการตระหนักเรียนในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้วยการเน้นการมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรภพ วงศ์รอด ที่ศึกษา แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตระหนักในคุณค่า สร้างจิตสำนึก สืบสานประเพณี วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ให้มีการสร้างการรับรู้ในระดับประเทศให้มากขึ้น ควรปรับปรุงเรื่องสถานที่ และการจัดแสดง (Display) ไม่ให้มีกลิ่นฉุน และฝุ่น ควรรักษาสถานที่ให้สะอาดและพร้อมให้บริการ ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หอภูมิปัญญาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิปัญญาอื่น ๆ ในอนาคต สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและ

การบริการวิชาการ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ควรมีกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วม เปิดพื้นที่ให้คนนอกสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับหอภูมิปัญญาได้

2. ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำหรือให้ความรู้รายละเอียดเกี่ยวกับหอภูมิปัญญา ช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาให้ยั่งยืนต่อไป เพื่อคนรุ่นหลังจะได้รู้เรื่องราว เปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น ควรมีสิ่งแปลกใหม่ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น เพิ่มเนื้อหาภายในให้มากขึ้น เปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ หอภูมิปัญญาคนเพชรบูรณ์ทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก ควรจัดกิจกรรมให้คนเข้าไปศึกษาข้อมูล ควรมีหนังสืออีบุ๊ก (E-Book) ที่มีประวัติศาสตร์ในอดีตและเพื่อให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ควรมีการจัดนิทรรศการนอกสถานที่ มีวิทยากรอธิบายและให้ความรู้ตามโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ ควรรณรงค์ให้เยาวชน ประชาชน คนเพชรบูรณ์เข้าไปชมให้มากกว่านี้ เช่น ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ทำให้เยาวชนได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้น ควรมีข้อมูลมากกว่านี้ ควรมีการจัดนิทรรศการของหอภูมิปัญญาประจำปี ควรจัดทัวร์ให้นักเรียนและนักศึกษาเข้าชม หอภูมิปัญญา มีการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปจำหน่าย เช่น การประดิษฐ์จักสานให้เกิดผลิตภัณฑ์ ให้มีสถานที่ใหญ่ขึ้น มีการบริการน้ำดื่ม มีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ มีของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว ทำป้ายเพื่อให้เป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แวะชม ทำสถานที่ถ่ายรูปรวมมากขึ้น อากาศร้อน ควรมีแอร์ ตู้น้ำดื่ม น่าจะมีไกด์มาแนะนำหรืออธิบาย

บรรณานุกรม

- กาญจนา เหล่าโชคชัยกุล (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). **กระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตลาดเก่าและตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยว**.
วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 10(2), หน้า 13-23.
- เกวลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). **รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**.
วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 3(2), หน้า 9-15.
- จารุภา กมลบุญฤทธิ์ และจิตติมา จิระมานิต. (2557, มกราคม-มีนาคม). **สภาพการณ์ทางวัฒนธรรม**.
วารสารภูมิคุ้มกัน. 1(1), หน้า 12-18.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา และพัฒน์นรี อธิวงศ์. (2559, มกราคม-เมษายน). **ลิลิตพระลอ: การเสริมสร้างการเรียนรู้และจริยธรรมทางสังคม**. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 6(1), หน้า 18-22.
- ณัฐวุฒิ สมยาโรน และอัจฉรา ศรีพันธ์. (2557, เมษายน-กันยายน). **กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่**.
วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร BEC Journal of Naresuan University. 9(2), หน้า 20-25.
- ทักษิณา พิพิธกุล. (2558, กันยายน-ธันวาคม). **จากสมัยใหม่ (Modernism) สู่หลังสมัยใหม่ (Postmodernism) : การขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมสู่ศิลปะกับธรรมชาติ**.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 23(43), หน้า 23-28.
- ธศร ยิ้มสงวน. (2557, มกราคม-เมษายน). **ข้อควรระวังในการใช้สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา**. วารสารภูมิคุ้มกัน. 1(1), หน้า 24-28.
- นภาพรณ คณานุรักษ์. (2556). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: : ซีวีแอลการพิมพ์.
- นฤมล ละครวงศ์ และอนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). **กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกเกะญอ บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่แก้ว จังหวัดเชียงใหม่**.
วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 10(2), หน้า 30-36.
- บุญเชิด หนูอิม. (2558, กันยายน-ธันวาคม). **การเรียนรู้จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธปรัชญา**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 23(43), หน้า 5-12.

ปัทวี สัตยวงศ์ทิพย์. (2558, กันยายน-ธันวาคม). การแก้ปัญหาวัยรุ่นไทยในทัศนะของ

ท่านพุทธทาสภิกขุ. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 23(43). หน้า 5-15.

ประพันธ์ แสงทองดี. (2559, มกราคม-มีนาคม). การศึกษาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญา

ท้องถิ่นของอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี . 5(1), หน้า 40-44.

ประยูร ดาศรี. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว.

วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 10(2), หน้า 30-36.

เพ็ญประภา เพชรบูรณ์ และศศิธร ป้องเรือ (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). การบริหารจัดการ

สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดนครพนม ตามแนวทางการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 10(2) หน้า 8-18.

ภัทรพร พันธุ์. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยผ่าน

ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 8(2),

หน้า 9-18.

ภาคมล รัตตเสรี. (2559, เมษายน). **หญ้าแฝกที่เป็นมากกว่าหญ้า**. วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา.

12(2), หน้า 20-24.

วณิฏา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การจัดการความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์วัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลเกาะเกิด

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11 (1), หน้า 42-49.

วรภาพ วงศ์รอด (2557, พฤษภาคม-สิงหาคม). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แบบมีส่วนร่วมของชุมชนวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการ

และวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 9 (26), หน้า 13-28.

วัลลภ ทองอ่อน. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). กระบวนการเรียนรู้ในการผลิตข้าวปลอดภัย

ชุมชนบ้านหนองปั้งไก่อ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพ

ชีวิต. 3(2). หน้า 8-12.

สกุลพร หล้าพร. (2558, กันยายน-ธันวาคม). การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 5(3),

หน้า 5-12.

สายนต์ ไพรชาญจิตร. (2558, มกราคม-มิถุนายน). **พิพิตภัณฑ์บริบาลกับการจัดการมรดก**

วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. วารสารอยุธยาศึกษา. 7(1), หน้า 3-9.

สุธีรา ลักขณาธร. (2559, เมษายน). **เศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจใหม่ ใช้ได้จริง.**

วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. หน้า 9.

สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ. (2557, สิงหาคม-ตุลาคม). **ต้นทุนชีวิตพลังบวก สู่การสร้าง**

ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. วารสารภูมิคุ้มกัน. 1(1), หน้า 16-24.

สุภาวดี พร้อมพองษา และปัญชลี ด่วงเอียด. (2557, สิงหาคม-ตุลาคม). **"ยอศว." เยาวชน**

อาสาสมัครเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม วารสารภูมิคุ้มกัน. 1(1), หน้า 25-29.

อิสระ อินทรียา และเค็น เทย์เลอร์. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). **ภูมิทัศน์วัฒนธรรมกับ**

ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวภูไท.

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 4(2), หน้า 2-8.

อุทิศ ทาหอม พิชิต วันดี และสำราญ ฐะตา. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). **ทุนทางวัฒนธรรม**

และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อสร้างการมี

ส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน.

วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 11(2), หน้า 12-20.

Baker, M. et al, (2012). **Social Marketing: A Strategic Approach.** Boston: South-Western Engage Learning.

Belch, G.E. & Belch, M.A. (1998). **Introduction to Advertising and Promotion.** Boston: Richard D. Irwin.

Kotler, P. & Keller, K.L. (2012). **A Framework for Marketing Management.** New York: Pearson.

Reid, R.D. & Bojanic, D.C. (2010). **Hospitality Marketing Management.** New Jersey: John Wiley and Sons.

ประวัตินักวิจัย

นาย ชาญชัย สุขสกุล

ตำแหน่ง อาจารย์

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

โทร. 089-415-2789

ผลงานวิจัย

1. การพัฒนาการจัดการมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาหมู่บ้านฟองใต้ ตำบลวังกกวาง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ (ร่วมวิจัย)
2. การพัฒนาการจัดการมาตรฐานการท่องเที่ยว : กรณีศึกษานันทบุรี อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ (ร่วมวิจัย)
3. การศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผ้าทอเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์
4. ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจร้านค้าชุมชน
5. การพัฒนารูปแบบองค์การเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบูรณ์
6. การพัฒนาศักยภาพการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวใน จังหวัดเพชรบูรณ์
7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมชนเผ่าบนพื้นที่สูงจังหวัดเพชรบูรณ์
8. การสร้างแรงดึงดูดใจให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอในจังหวัดเพชรบูรณ์
9. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในจังหวัดเพชรบูรณ์
10. การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอในจังหวัดเพชรบูรณ์
11. การพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าข้าวจากระดับชุมชนสู่การตลาดอย่างยั่งยืน (ร่วมวิจัย)
12. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ผลิตข้าวพญาลิ้มแก อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
13. การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
14. การส่งเสริมการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในจังหวัดเพชรบูรณ์ กรณีศึกษาหภูมิปัญญาและวิถีชาวบ้านเพชรบูรณ์

นางสาวอัฉรา กลิ่นจันทร์

Miss Autchara Klinchan

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ตำแหน่งบริหาร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ
- ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ผลงานวิจัย

1. การบริหารจัดการเผยแพร่งานวิจัย ปี 2549
2. การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต ปี 2550
3. การศึกษาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปี 2551
4. ศึกษาการจัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีงบประมาณ 2552
5. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าทอ กรณีศึกษา กลุ่มสตรีผ้าทอบ้านเฉลียงลับ ตำบลนาป่าอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2553
6. การพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าข้าวจากระดับชุมชนสู่ตลาดอย่างยั่งยืน (ผู้ร่วมวิจัย) ปี 2554
7. การพัฒนาศักยภาพการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวใน จังหวัดเพชรบูรณ์ (ผู้ร่วมวิจัย) ปี 2556
8. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ปี 2557
9. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวพญาลิมาแก อำเภอหนองนา จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2558
10. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกสตรอว์เบอร์รี ในเขตอำเภอเขาค้อจังหวัด เพชรบูรณ์ ปี 2559

นางสาวปิยะนุช พรหมประเสริฐ

Miss Piyanut Promprasert

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)

ผลงานวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านน้ำร้อน ต.น้ำร้อน อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2553ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภททั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
2. ศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแต่งกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2556 ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภททั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
3. การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพญาลิมาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น งบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
4. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกสตอว์เบอร์รี่ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น งบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์